

Datum
17 september 2002

Ons kenmerk
FO2002/86744

Onderdeel
Afd. Financiële Organisatie
Binnenlands Bestuur

Inlichtingen
zie onder

Aantal bijlagen
4

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

CIRCULAIRE GEMEENTEFONDS van 17 september 2002

Aan	de gemeentebesturen
Onderwerp	gemeentefonds
Doelstelling	bekendmaking van beleid en het geven van informatie
Relatie met andere circulaires	meicirculaire van 2002 (FO2002/U71038)
Geldig tot	1 juli 2003
Inlichtingen	9-11 uur: R.L.J. de Neef (070) 426 6208 N.P. Passchier (070) 426 6259 10-12 uur: A. Doeves (070) 426 6255 b.g.g. Y. Drese (070) 426 6277
E-mail	Dienstpostbus.BFO@minbzk.nl
Internet	www.minbzk.nl/ www.minfin.nl/
Gemnet	web.minfin.gemnet.nl/

Voorwoord

Het kabinet heeft in het Strategisch Akkoord op een groot aantal terreinen beleidswijzigingen aangekondigd. Bij het gemeentefonds doen zich drie belangrijke wijzigingen voor:

- De OZB op woningen wordt met ingang van 2005 afgeschaft. De gemeenten zullen daarvoor - in macro termen - gecompenseerd worden via het gemeentefonds. Het is nu nog niet mogelijk concreet op deze maatregel in te gaan, want het kabinet is pas aangetreden. Rond de jaarwisseling zal ik de Tweede Kamer schriftelijk laten weten hoe de maatregel uitgewerkt zal worden. Vanzelfsprekend zal het kabinet over de uitvoering van deze beleidswijziging overleg voeren met de VNG.
- In samenhang met de afschaffing van de OZB op woningen zal de zogenoemde f100,- maatregel in 2005 afgeschaft worden. Deze beleidswijziging is voor de gemeenten overigens budgettair neutraal. Tegenover de hogere ontvangsten uit de lokale heffingen staat een gelijke uitname uit het gemeentefonds.
- De normeringsmethodiek is door het kabinet gewijzigd. Deze circulaire zet uiteen dat de rente-uitgaven van het Rijk niet langer een correctiefactor zijn voor de berekening van de omvang van het gemeentefonds. Deze wijziging is redelijk omdat in de laatste jaren de groei van het gemeentefonds door de rentecorrectie hoger uitkwam dan de ontwikkeling van de netto rijksuitgaven. In de meicirculaire werd op basis van de verkiezingsprogramma's al uitgegaan van lagere accressen op grond van deze wijziging. De gemeenten hebben dus al rekening kunnen houden met het effect van deze maatregel.

Tot slot een opmerking over het accres van het gemeentefonds, voor de gemeenten een belangrijke indicator voor de financiële ruimte. De laatste tijd komt in alle duidelijkheid naar voren dat de economisch groei de komende jaren lager zal uitkomen. Het evenredigheidsbeginsel brengt met zich dat ook de gemeenten geconfronteerd worden met de gevolgen van de beperktere economische ontwikkeling. De gewijzigde economische omstandigheden hebben het kabinet genoopt tot ombuigingen op de Rijksbegroting. Die hebben hun neerslag gevonden in het Strategisch Akkoord, kort daarna ook in verdere, aanvullende ombuigingen.

Na verwerking van deze onontkoombare aanpassingen op de Rijksbegroting resteert er voor het gemeentefonds niettemin een reële groei van naar schatting **1,4%** gemiddeld per jaar. Dat is vergelijkbaar met de groei in de afgelopen twee kabinetsperiodes. Uit het *Financieel overzicht gemeenten*, waaraan in deze circulaire wordt gerefereerd, blijkt dat er de komende kabinetsperiode sprake zal zijn van een financiële ruimte voor de gemeenten van bijna € 400 miljoen. Hierdoor is er de komende jaren voor de gemeenten – ondanks de somberder financieel economische vooruitzichten – toch een redelijke budgettaire ruimte voor het nemen van nieuwe beleidsinitiatieven, waarbij een duidelijke prioriteitsstelling die ruimte verder kan vergroten. In dit verband ben ik me er van bewust dat de gemeenten, evenals dat voor het kabinet geldt, de komende tijd financieel en beleidsmatig voor een uitdaging staan. Met de VNG zal ik bespreken hoe daar in vruchtbare samenwerking uitvoering aan gegeven kan worden.

Mede namens de staatssecretaris van Financiën,
DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

J.W. Remkes

1. Samenvatting

1.1 Bestuurlijke aspecten

Het Strategisch Akkoord dat is opgesteld door het nieuwe kabinet is voor de ontwikkeling van het gemeentefonds van belang op de volgende punten:

- *Wijziging van de normeringssystematiek per 2003.* Bij de bepaling van het accres wordt niet langer gecorrigeerd voor de rente-uitgaven, waardoor de ontwikkeling van het fonds een gematigder verloop krijgt.
- *Afschaffing van de OZB op woningen per 2005.* De gemeenten zullen voor het vervallen van de OZB-opbrengsten worden gecompenseerd door een toevoeging aan het gemeentefonds. Hiervoor is een bedrag van € 2,0 miljard gereserveerd. De exacte vormgeving van de maatregel wordt in de komende maanden uitgewerkt. Het kabinet is voornemens de Tweede Kamer daarover te informeren rond de jaarwisseling.
- *Afschaffing van de zogenoemde f 100-maatregel per 2005.* Deze maatregel wordt genomen in samenhang met de afschaffing van de OZB op woningen door een verlaging van de algemene uitkering. Als tegenwaarde van het bedrag dat in 1998 aan het gemeentefonds is toegevoegd om de lokale lasten te verlichten, is op dit moment € 325 miljoen ingeboekt.
- *Een aantal ombuigingen en intensiveringen op de departementale begrotingen* (verspreid over de gehele kabinetsperiode). Deze werken via de normering door naar het fonds. In de accresramingen in deze circulaire is het effect hiervan verwerkt, evenals het effect van de aanvullende ombuigingen waartoe het kabinet besloot bij de opstelling van de Miljoenennota 2003.

1.2 Financiële ontwikkelingen

Accressen

De accressen voor de periode 2001-2006 vallen over het geheel genomen iets hoger uit dan werd verwacht in de meicirculaire (zie tabel 1.2.1). Met name het accres voor 2003 is fors hoger uitgekomen dan in de meicirculaire werd geraamd. In afwijking van de gebruikelijke werkwijze zal de bevoorschotting voor het uitkeringsjaar 2003 gebaseerd worden op het accres dat in deze septembercirculaire voor 2003 is geraamd.

Tabel 1.2.1 Accressen 2001-2006, stand Miljoenennota 2003

uitkeringsjaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006
accres in procenten	8,00%	4,99%	5,35%	3,89%	2,79%	2,87%
accres absoluut (mln €)	936,930	617,463	699,838	536,371	366,819	436,014
verschil met de meicirculaire 2002	0,000	72,955	309,838	36,371	-113,181	-63,986

Uitkeringsfactoren

Tabel 1.2.2 geeft de uitkeringsfactoren voor de jaren 2001-2006. In deze tabel zijn de accressen verwerkt, die hierboven werden vermeld. In afwijking van de gebruikelijke werkwijze zal bij de bevoorschotting voor het jaar 2003 uitgegaan worden van 1,312, tenzij vóór 1 januari 2003 nog

een wijziging optreedt. Ook het Meerjarenbeeld wordt gebaseerd op de in tabel vermelde uitkeringsfactoren.

Tabel 1.2.2 Uitkeringsfactoren 2001-2006

uitkeringsjaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006
uitkeringsfactor	1,240	1,259	1,312	1,345	1,376	1,407
verschil met de meicirculaire van 2002	0,000	0,004	0,033	0,036	0,027	0,024

1.3 Financieel Overzicht Gemeenten 2002

De gemeenten kunnen op grond van de ontwikkeling van de kosten en de inkomsten in de komende jaren een vrije bestedingsruimte verwachten van bijna € 400 miljoen.

In het oorspronkelijke *Financieel Overzicht Gemeenten 2002* werd de financiële ruimte pro memorie geraamd in verband met de verkiezingen en de kabinetswisseling. Vervolgens werd geconstateerd dat de kosten- en inkomstenontwikkeling in evenwicht zijn, uitgaande van de technische veronderstellingen uit die circulaire (zie de meicirculaire van 2002, § 1.3). Op grond van de reële groei van het gemeentefonds wordt nu een aanzienlijke vrije bestedingsruimte verwacht. Bij de raming is rekening gehouden met de areaalontwikkeling (bevolkingsgroei, etc). Ook de doorwerking van de ombuigingen en intensiveringen, waartoe is besloten bij de opstelling van het Strategisch Akkoord en de Miljoenennota 2003, en van de aanpassing van de normeringsystematiek zijn in deze cijfers verwerkt.

Tabel 1.3.1 De financiële ruimte van de gemeenten (mln €, cumulatief)

	2003	2004	2005	2006
<i>kostenontwikkeling</i>	128	287	550	812
<i>inkomstenontwikkeling</i>	293	553	885	1187
<i>financiële ruimte</i>	166	267	335	374

2. Uitkeringsjaar 2000

2.1 Ontwikkeling uitkeringsbasis en definitieve vaststelling uitkeringsfactor

Wij stellen de definitieve uitkeringsfactor voor het jaar 2000 vast op 1,267. Dat is vijf punten hoger dan de stand van 1,262 die gold vanaf de maartcirculaire van 2001.

Deze vijf punten zijn gebaseerd op de resterende verdeelreserve die uiteindelijk niet nodig blijkt om fluctuaties op verdeelmaatstaven op te vangen (circa twee punten positief) en op de WOZ-waarden die aanzienlijk hoger uitkwamen dan aanvankelijk geraamd (circa drie punten positief). Bij deze vaststelling van de definitieve uitkeringsfactor is het effect verdisconteerd van de correctie van de belastingcapaciteit van 58 gemeenten met substraatteelt voor de jaren 1997 tot en met 1999, die wordt verrekend met de algemene uitkering 2000. Dit effect beloopt circa een kwart punt positief (zie de meicirculaire van 2002, § 2.1).

2.2 Voorschotbetalingen

Naast het gestelde onder § 2.1 zal de bevoorschotting over het jaar 2000 met ingang van de betaalmaand november van dit jaar tevens aangepast worden in verband met de definitieve gegevens over de belastingcapaciteit 2000.

2.3 Beschikkingen algemene uitkering

Eind december 2002 zullen wij in beginsel de beschikkingen opmaken tot vaststelling van de algemene uitkering 2000. Gemeenten waarvoor nog niet alle basisgegevens definitief zijn vastgesteld, zullen de beschikking op een later tijdstip ontvangen. Wij verzoeken u eventuele bedenkingen tegen de vaststelling van de basisgegevens binnen twee maanden na de ontvangst van deze circulaire door te geven aan het ministerie van Financiën, Directie Fipuli, Afdeling Uitvoering Financiële Verhouding, Postbus 20201, 2500 EE Den Haag.

3. Uitkeringsjaar 2001

3.1 Ontwikkeling uitkeringsbasis, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis geeft geen aanleiding tot aanpassing van de uitkeringsfactor voor 2001. Deze blijft gehandhaafd op 1,240 (zie de maartcirculaire van 2002, § 2.7). Sinds de decembercirculaire van 2001 is er voor dit uitkeringsjaar geen verdeelreserve meer beschikbaar.

De bedragen per eenheid voor 2001 zijn meegedeeld in de septembercirculaire van 2001, bijlage 2, tabel 1. Wij zijn voornemens deze bedragen per eenheid definitief vast te stellen conform die tabel.

Op grond van de Financiële-verhoudingswet, artikel 9 tweede lid, wordt bij de definitieve vaststelling van de bedragen per eenheid de voorbereidingsprocedure gevolgd, die is geregeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Deze is er op gericht de belanghebbenden te informeren over het te nemen besluit en hun gelegenheid te geven hun opinie kenbaar te maken. Om die reden hebben wij het ontwerpbesluit ter vaststelling van de bedragen per eenheid 2001 - na aankondiging in de Staatscourant - vanaf 1 september - ter inzage gelegd in de bibliotheek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tevens is de tekst geplaatst op de internet-site van het ministerie in de informatierubriek gemeentefonds (zie www.minbzk.nl). Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na 1 september 2002 hun zienswijze over het besluit naar voren brengen. Nadien worden de bedragen op de gebruikelijke wijze vastgesteld.

3.2 Suppletie-uitkering 2001-2004

De suppletieregeling 2001-2005, die geldt in verband met de aanpassing van het verdeelstelsel per 1 januari 2001, wijzigen wij voor de gemeenten Elburg, Ermelo en Woensdrecht.

Via de suppletie-uitkering wordt in de periode 2001 tot en met 2004 een gefaseerde overgang bewerkstelligd naar de nieuwe verdeling van de algemene uitkering, die per 1 januari 2001 is ingevoerd. Eerder is meegedeeld hoe de hoogte van deze uitkering is bepaald. Tevens zijn de bedragen per gemeente gepubliceerd voor de jaren 2001 tot en met 2004 (zie de meicirculaire van 2000, bijlage 5).

De gemeenten Elburg, Ermelo en Woensdrecht hebben bezwaar gemaakt tegen de berekening, omdat de aantallen woonruimten onjuist zouden zijn vastgesteld. Na onderzoek van de feiten zijn zij in het gelijk gesteld. Vervolgens is de uitkering herberekend met de correcte aantallen woonruimten. Tabel 3.2 geeft de herziene suppletie-uitkeringen van de drie gemeenten.

Tabel 3.2 Gewijzigde suppletie-uitkeringen 2001-2004

Jaar		Elburg	Ermelo	Woensdrecht
2001	f	-953.442,00	723.006,00	-150.480,00
	€	-432.653,12	328.085,82	-68.284,85
2002	€	-360.544,26	273.404,85	-56.904,00
2003	€	-240.362,84	182.269,90	-37.936,00
2004	€	-120.181,42	91.134,95	-18.968,00

Conform de handelwijze bij een eerdere herberekening van de suppletie-uitkering wordt het effect van de wijziging ten laste gebracht van de algemene uitkering (zie de meicirculaire van 2001, § 2.14). Het gevolg is een licht negatief effect op de uitkeringsfactor. Tevens wijkt de som van de gemeentelijke suppletie-uitkeringen in elk van de jaren 2001 tot en met 2004 iets sterker af van nul dan voorheen (zie de overige uitkeringen in de opbouwtabellen).

3.3 Voorschotbetalingen 2001

Met ingang van de betaalmaand oktober van dit jaar wordt de bevoorschotting aangepast op grond van de informatie in § 3.2.

4. Uitkeringsjaar 2002

4.1 Opbouw uitkeringen 2002

In tabel 4.1 geven wij een geactualiseerde Opbouwtabel 2002. De mutaties ten opzichte van de laatste meicirculaire worden in dit hoofdstuk toegelicht. De tabel is, voorzover mogelijk, gecomprimeerd tot totaalbedragen voor uitgavenclusters of onderdelen daarvan.

Tabel 4.1 Opbouw uitkeringen 2002 (mln €)

	Raming deze circulaire	Meicirculaire- van 2002 ¹
Uitkeringen 2001	12.285,658	
algemene mutaties		
- accres	544,508	
- accres (gerichte verdeling)	-13,600	
- behoedzaamheidsreserve 2002, inhouding	-208,739	
- behoedzaamheidsreserve 2002, uitkering	pm	
- overige algemene mutaties ²	-56,751	
	265,418	
cluster sociale dienst/bijstand ²		
- inkomensvoorziening kunstenaars	2,200	0,885
- overige mutaties sociale dienst bijstand ²	28,399	
	30,599	29,284
cluster zorg		
- asielzoekers/GBA	0,873	1,808
- verlaging leerplichtige leeftijd	-	0,953
- vaccinatie meningokokken C	0,966	#
- overige mutaties zorg ²	104,870	
	106,709	107,631
cluster fysiek milieu ²	0,227	
	0,227	
cluster oudheid		
- bescherming archeologisch erfgoed	pm	
	0,000	
cluster bestuursorganen ²	33,289	
	33,289	
cluster overig/algemene ondersteuning		
- WTS/compensatie Waddengemeenten	-0,052	pm
- overige mutaties overig/algemene ondersteuning ²	-14,267	
	-14,319	-14,267
Uitkeringen 2002	12.707,581	12.707,241
waarvan		
- algemene uitkering/aanvullende uitkeringen	12.608,115	12.608,037
- overige uitkeringen		
* suppletie-uitkering Fvw (tweede tranche)	2,454	2,192
* overige integratie-uitkeringen ²	97,012	
	99,466	99,202

¹ De vergelijking met de meicirculaire is alleen opgenomen als de raming van het betreffende onderdeel is gewijzigd. Het teken # geeft een onderdeel aan dat niet werd geraamd in de meicirculaire.

² Zie de meicirculaire van 2002 voor de afzonderlijke onderdelen en hun toelichting.

Algemene uitkering

4.2 Ontwikkeling uitkeringsbasis 2002

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis is voor ons aanleiding om de uitkeringsfactor voor het jaar 2002 te verhogen met vier punten ten opzichte van de stand van de meicirculaire. Eén punt uitkeringsfactor komt naar huidig inzicht overeen met ongeveer € 11,5 miljoen.

De achtergrond van deze bijstelling is tweeledig. Ten eerste leiden nieuwe gegevens bij diverse maatstaven, met name bij de woonruimten en de omgevingsadressendichtheid, tot een verhoging met één punt. Ten tweede leidt een heroverweging van de omvang van de verdeelreserve tot een verhoging met drie punten.

De verdeelreserve moet onverwachte effecten bij de meting van maatstaven opvangen. Nu de ramingen van de nieuwe maatstaven (ingevoerd in 1997 en 2001) sterk zijn verbeterd, blijkt de reserve te ruim bemeten. Besloten is tot een nieuwe regel: de verdeelreserve wordt voor het lopende jaar op nul gesteld, voor de latere jaren blijft ze oplopen met één punt per jaar. Deze werkwijze wordt in deze circulaire ingevoerd, waardoor de uitkeringsfactoren van alle jaren vanaf 2002 eenmalig met drie punten worden verhoogd. Voor 2002 resteert nu geen verdeelreserve meer.

4.3 Accressen

Doorwerking Strategisch Akkoord

Het Strategisch Akkoord dat is opgesteld door het kabinet bevat een groot aantal beleidsvoor-nemens die voor de gemeenten relevant zijn. Voor de ontwikkeling van het gemeentefonds zijn met name de volgende punten van belang:

- wijziging van de normeringsystematiek per 2003 (zie in deze circulaire § 8.1);
- afschaffing van de OZB op woningen per 2005 (zie § 6.3);
- afschaffing van de zogenoemde *f* 100-maatregel per 2005 (zie § 6.4);
- een aantal ombuigingen en intensiveringen op de departementale begrotingen (verspreid over de gehele kabinetsperiode), die via de normering naar het fonds doorwerken.

In de accresramingen in deze circulaire zijn deze maatregelen verwerkt. Tevens is het effect verwerkt van een aantal aanvullende ombuigingen, waartoe het kabinet heeft besloten bij de opstelling van de Miljoenennota 2003.

Accres 2002

Tabel 4.3.1 geeft de accressen zoals die geraamd zijn in de meicirculaire van 2002, tabel 4.3.2. Voor het jaar 2002 bedroeg het accres volgens die raming € 544,508 miljoen. Dit bedrag is vervolgens verwerkt in de bevoorschotting over het lopende jaar. Hoewel de meest recente raming afwijkt van deze waarde wordt de bevoorschotting, conform de systematiek die eerder met de VNG werd overeengekomen, op dit moment niet aangepast. Het accres 2002 blijft derhalve gehandhaafd op € 544,508 miljoen. Dit bedrag is ongewijzigd opgenomen in de Opbouwtabel 2002.

Tabel 4.3.1 Accresen 2001-2006, stand meicirculaire van 2002

uitkeringsjaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006
accres in procenten	8,00%	4,40%	3%	3¼%	3¼%	3¼%
accres absoluut (mln €)	936,930	544,508	390,000	500,000	480,000	500,000

Accresen 2001-2006

Tabel 4.3.2 toont de huidige ramingen van de accresen voor de periode 2001 tot en met 2006. Voor de jaren 2002 en volgende is rekening gehouden met de inhoud van het Strategisch Akkoord, waaronder de aanpassing van de normeringsystematiek en de nadere besluitvorming bij de Miljoenennota 2003.

Tabel 4.3.2 Accresen 2001-2006, stand Miljoenennota 2003

uitkeringsjaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006
accres in procenten	8,00%	4,99%	5,35%	3,89%	2,79%	2,87%
accres absoluut (mln €)	936,930	617,463	699,838	536,371	366,819	436,014
verschil met de meicirculaire 2002	0,000	72,955	309,838	36,371	-113,181	-63,986

De accresen gepresenteerd in de meicirculaire waren vanwege de grote onzekerheden rond de economische ontwikkeling en de uitkomsten van de kabinetsformatie afgeleid van de inhoud van de verkiezingsprogramma's. Inmiddels heeft het kabinet een aantal beleidskeuzen gemaakt rond de wijziging van de normeringsystematiek en de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Op basis hiervan zijn de nieuwe accrespercentages bepaald. Met name door de wijziging van de normeringsystematiek (zie § 8.1 van deze circulaire) zijn de voornemens uit de verkiezingsprogramma's grotendeels vastgelegd.

De accresen worden op dit moment iets hoger geraamd dan in de meicirculaire. In 2003 is sprake van een relatief hoog accres en in 2005 van een relatief laag accres. Naar verwachting zullen de accresen gemiddeld uitkomen op circa 3,7% per jaar. De fluctuatie in de accresen is het gevolg van de ontwikkeling van de gecorrigeerde netto-rijksuitgaven. Deze stijgen in 2003 onder meer als gevolg van oplopende bijstandsuitgaven. In 2005 is de stijging van de uitgaven beperkt doordat de budgettaire ruimte wordt ingezet voor de geplande lastenverlichting. Gegeven het relatief grote verschil tussen de huidige en de eerdere raming van het accres 2003 en gegeven de budgettaire onzekerheden die er voor individuele gemeenten kunnen zijn, adviseren wij u er in de begroting 2003 rekening mee te houden dat in latere jaren het accres veel bescheidener zal zijn.

De accresraming voor het jaar 2002 geeft een indicatie van de ontwikkeling van de behoedzaamheidsreserve van dit jaar. Wordt over 2002 inderdaad een accrespercentage van 4,40% gerealiseerd, dan zal de behoedzaamheidsreserve volledig tot uitkering komen. Bij de huidige accresraming van 4,99% is dit echter niet zeker omdat zich gewoonlijk enige onderuitputting voordoet op de Rijksbegroting, waardoor het accrespercentage lager uitvalt. De nacalculatie loopt soms op tot meer dan 1% negatief. Op grond van de ervaring mag gesteld worden dat de behoedzaamheidsreserve 2002 naar alle waarschijnlijkheid voor een groot gedeelte tot uitkering zal komen.

Wij benadrukken dat het hierbij gaat om een voorlopige indicatie. De definitieve berekening van het accres 2002 zal zoals gebruikelijk plaatsvinden op basis van de Voorlopige Rekening 2002 die het kabinet in februari 2003 aan de Tweede Kamer voorlegt.

Nominaal en reëel accres

In tabel 4.3.3 worden deze accressen op grond van de huidige inzichten afgezet tegen de te verwachten inflatie. Om te komen tot reële accrespercentages (geschoond voor inflatie) zijn de nominale percentages gecorrigeerd voor de prijsontwikkeling van de Nationale Bestedingen (pNB). Voorheen werd daarvoor de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product gehanteerd (pBBP). In lijn met de wijziging in het begrotingsbeleid van het Rijk is overgestapt op de pNB (zie Kamerstukken II 2001/02, 28295, nr. 8).

Tabel 4.3.3 Nominale en reële accressen 2002-2006 (ramingen)

	2002	2003	2004	2005	2006
nominaal accres in procenten (a)	4,99%	5,35%	3,89%	2,79%	2,87%
prijsontwikkeling NB (b) ¹	3,50%	2,86%	2,28%	2,04%	1,86%
reëel accres in procenten (c) ²	1,44%	2,42%	1,57%	0,73%	0,99%
reëel accres in miljoenen euro's	178,138	316,662	216,408	96,117	150,203

¹ De cijfers zijn ontleend aan de ramingen voor de Miljoenennota 2003.

² Het percentage waarmee de werkelijke omvang van het fonds de omvang op grond van de prijsontwikkeling overtreft: $c = (100+a)/(100+b) - 1$.

Met name in de jaren 2003 en 2004 is er sprake van een relatief hoog reëel accrespercentage. De ontwikkeling in de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven leidt tot een relatief laag reëel accres in 2005. Gemiddeld bedraagt het reële accres de komende vier jaar 1,4%.

4.4 Inkomensvoorziening Kunstenaars (WIK)

Wij verhogen de algemene uitkering met € 2,200 miljoen in verband met de Wet Inkomensvoorziening kunstenaars (WIK). Dit bedrag is de som van de eerder aangekondigde verhoging van € 0,885 miljoen en een eenmalige toevoeging van € 1,315 miljoen in verband met de ontwikkeling van het gebruik van de WIK.

De WIK maakt kunstenaars minder afhankelijk van de bijstand. De wet omvat aanspraken op een speciale inkomensvoorziening (ten laste van de begroting van SZW) en op voorzieningen voor de beroepsuitoefening (flankerend beleid, ten laste van de begroting van OCenW). In verband met besparingen op de gemeentelijke bijstandslasten is bij de invoering van de wet in 1999 een bedrag uit het gemeentefonds gelicht, dat in later jaren ten dele terugvloeit (zie de meicirculaire van 1998, § 4.6). De omvang van de mutaties werd gerelateerd aan een raming van het aantal kunstenaars dat van de bijstand zou overgaan naar de WIK. Overeengekomen werd dat vanaf 2001 verrekening zou plaats vinden op grond van het werkelijk beslag op de middelen.

Voor het flankerend beleid werd daarbij een methodiek vastgelegd. Deze leidde vorig jaar tot een eenmalige toevoeging aan het gemeentefonds, omdat het aantal personen dat per ultimo 1999 was overgegaan van een bijstands- naar een WIK-uitkering bij de raming was achtergebleven (zie de meicirculaire van 2001, § 2.8). Deze mutatie werkte door naar de toevoeging aan het

gemeentefonds voor 2002, die uitkwam op € 0,885 miljoen (zie de meicirculaire van 2001, tabel 3.1).

Uit de ultimostanden 2000 bleek dat het aantal personen dat was overgegaan van de bijstand naar de WIK wederom lager was dan geraamd. Om die reden heeft OCenW een deel van de middelen, die voor 2002 gereserveerd waren voor het flankerend beleid, teruggestort. Het gaat om een toevoeging aan het fonds van € 1,315 miljoen eenmalig.

Bij de uitname voor de WIK zijn de bedragen per eenheid niet aangepast, omdat de mutatie door de daling van het aantal bijstandsontvangers automatisch wordt verwerkt in de uitkeringsbasis. Om die reden worden de bedragen per eenheid nu evenmin gewijzigd.

4.5 Asielzoekers / GBA

De toevoeging aan de algemene uitkering voor het onderwerp Asielzoekers/GBA bedraagt voor het jaar 2002 € 0,873 miljoen ten opzichte van de stand 2001. Dat is € 0,935 miljoen minder dan de toevoeging van € 1,808 miljoen waarvan eerder werd uitgegaan.

In mei werd gemeld dat voor dit onderwerp voor het jaar 2002 voorlopige bedragen opgenomen waren in afwachting van de uitkomsten van interdepartementaal overleg (zie de meicirculaire van 2002, § 3.10).

Uit realisatiecijfers blijkt dat het aantal inschrijvingen van asielzoekers in de GBA ook in 2002 achterblijft bij de aantallen die aanvankelijk voor dat jaar werden geraamd. De besparing op de begroting van Justitie zijn daardoor geringer dan voorzien en het bedrag dat aan het gemeentefonds wordt toegevoegd wordt daarom verlaagd ten opzichte van het bedrag dat eerder was opgenomen.

Tabel 4.5 geeft de aanpassing van de ramingen weer in vergelijking met de stand volgens de meicirculaire. Daarbij is het gecumuleerde bedrag van de maatregel voor 2003 en 2004 gehandhaafd op de oorspronkelijke raming. Daardoor valt de raming voor 2003, die verwerkt is in de Opbouwtafel 2003, € 0,935 miljoen hoger uit dan eerder werd aangekondigd.

Tabel 4.5 Mutaties in verband met vervroegde inschrijving in GBA (mln €)

uitkeringsjaar	2001	2002	2003	2004	2005
- stand deze circulaire, cumulatief	3,728	4,601	4,175	2,904	pm
- mutaties volgens de huidige stand		0,873	-0,426	-1,271	pm
- stand meicirculaire 2002, cumulatief	3,728	5,536	4,175	2,904	pm
- mutaties volgens de meicirculaire 2002		1,808	-1,361	-1,271	pm
- verschil huidige stand-meicirculaire		-0,935	0,935	0,000	pm

Eerder is reeds uiteengezet dat deze mutaties geen specifieke verdeling behoeven (zie de septembercirculaire van 2000, § 5.11). De neerslag van de mutaties treft u dan ook niet aan in de verdeeltabellen.

4.6 Verlaging leerplichtige leeftijd

De eerder voorziene structurele toevoeging aan de algemene uitkering van € 2,269 miljoen vanwege de verlaging van de leerplichtige leeftijd wordt omgezet in een pro memorie raming. Op dit moment is niet duidelijk wanneer deze maatregel gerealiseerd zal kunnen worden. Hierdoor

vervallen de aangekondigde verhogingen van de algemene uitkering met € 0,953 miljoen in 2002 en € 1,316 miljoen in 2003.

De genoemde structurele toevoeging aan de algemene uitkering hield verband met de verlaging van de leerplichtige leeftijd van vijf naar vier jaar. Omdat werd uitgegaan van invoering van de maatregel per 1 augustus 2002 zou zij plaatsvinden in twee stappen, te weten 5/12^e deel in het jaar 2002 en 7/12^e deel in 2003 (zie de septembercirculaire van 2001, § 5.6).

De invoering per 1 augustus 2002 is echter niet verwezenlijkt. Het wetsvoorstel is op dit moment nog in behandeling bij de Eerste Kamer. Naar verwachting zal de invoeringsdatum na 31 december 2002 vallen. Om die reden gaat de verhoging voor het uitkeringsjaar 2002 niet door en wordt die voor het uitkeringsjaar 2003 voorlopig op pro memorie gezet. Zodra duidelijkheid bestaat over het tijdstip waarop de verlaging van de leerplichtige leeftijd van kracht wordt, zullen wij in een latere circulaire de noodzakelijke wijzigingen in de algemene uitkering verwerken.

4.7 Vaccinatiecampagne tegen meningokokken C

Wij verhogen de algemene uitkering eenmalig voor het uitkeringsjaar 2002 met € 0,996 miljoen in verband met de kosten die de gemeenten moeten maken voor de landelijke vaccinatiecampagne tegen meningokokken C.

Als gevolg van een aantal recente ziektegevallen is in juni dit jaar een landelijke vaccinatiecampagne tegen meningokokken C van start gegaan. Ruim drie miljoen kinderen in de leeftijd van 14 maanden tot en met 18 jaar worden opgeroepen voor vaccinatie. De campagne wordt in opdracht van het ministerie van VWS georganiseerd door GGD Nederland. De gemeenten zijn betrokken bij de logistiek van de campagne (b.v. accommodaties, beveiliging). Zij worden voor de uitvoeringskosten gecompenseerd door deze eenmalige toevoeging aan het gemeentefonds. Het bedrag wordt verdeeld via de maatstaf jongeren.

4.8 Bescherming archeologisch erfgoed

Wij zullen op korte termijn in overleg treden met staatssecretaris Van Leeuwen van OCenW om te bezien of de voorgenomen toevoeging aan het gemeentefonds in verband met de aanloopkosten van de bescherming archeologisch erfgoed nog dit jaar gerealiseerd kan worden.

Ter uitvoering van het verdrag van Valletta (1992) heeft het vorige kabinet een wetsvoorstel opgesteld ter bescherming van het bodemarchief (archeologisch erfgoed). Een advies van de Raad van State hierover is in mei 2002 ontvangen. Ter compensatie van de bestuurlijke lasten, die voor de lokale en provinciale overheden uit de nieuwe wet zullen voortvloeien, is een structurele toevoeging aan het gemeente- en het provinciefonds voorzien van in totaal € 9,000 miljoen. Voor de jaren voorafgaand aan de inwerkingtreding van het verdrag wordt een compensatie van aanloopkosten overwogen (zie de meicirculaire van 2002, § 3.14). Voor het jaar 2002 wordt bezien of een toevoeging van € 1,000 miljoen aan het gemeentefonds nog kan worden gerealiseerd.

Het kabinet bereidt momenteel de indiening van het wetsvoorstel voor waarbij de exacte uitwerking op een enkel onderdeel nog nader wordt bekeken. Daarnaast zal op verzoek van de VNG de omvang van de bestuurslasten nader worden onderzocht, en zal de dekking van die

kosten, mede in het licht van de budgettaire kaders die het kabinet zich heeft gesteld, opnieuw worden gezien. In komende circulaire wordt u opnieuw over het onderwerp geïnformeerd.

4.9 WTOS / compensatie Waddengemeenten

Wij verlagen de algemene uitkering voor het jaar 2002 met € 0,052 miljoen ten opzichte van 2001 in verband met de definitieve regeling van de tegemoetkoming in de extra kosten van uitwonende studerende afkomstig van de Waddeneilanden. Dit is het saldo van het bedrag van € 0,182 miljoen, verwerkt in de uitkering 2001 op grond van de voorlopige regeling, en het bedrag van € 0,130 miljoen, dat vanaf 2002 is toegekend op grond van de definitieve regeling.

Leerlingen van de Waddeneilanden zijn vaak genoodzaakt onderwijs op het vasteland te volgen en kunnen om die reden niet thuis wonen. Sinds 1997 bestaat de mogelijkheid dat zij via de gemeente een tegemoetkoming ontvangen in de extra kosten hiervan. De Waddengemeenten zijn daarvoor gecompenseerd via de algemene uitkering met jaarlijks € 0,182 miljoen (*f* 0,4 miljoen). Deze middelen zijn destijds naar het gemeentefonds overgeheveld ten laste van de begroting van OCenW (zie de meicirculaire van 1998, § 3.10). Het betrof een tijdelijke regeling die afliep aan het eind van het schooljaar 2001/2002. De voortzetting zou worden gezien op grond van een evaluatie van de inkomsten en uitgaven.

Deze evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden; over de uitkomsten is overleg gevoerd met de Waddengemeenten. Gebleken is dat de speciale regeling duidelijk in een behoefte voorziet, zodat overgegaan kan worden tot een definitieve voorziening. Op grond van de gerealiseerde uitgaven, die lager zijn uitgevallen dan in 1997 werd verwacht, is besloten dat de Waddengemeenten gezamenlijk met ingang van 2002 via het gemeentefonds € 0,130 miljoen per jaar zullen ontvangen. Bij de vaststelling van dit bedrag is rekening gehouden met nieuwe ontwikkelingen die hun neerslag hebben gekregen in de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (WTOS), de opvolger van de Wet tegemoetkoming studiekosten (WTS).

Dit bedrag wordt nu structureel aan het gemeentefonds toegevoegd ten laste van de begroting van OCenW. De Opbouwtafel 2002 vermeldde tot nog toe, laatstelijk in de meicirculaire van 2002, een pro memorie raming. Aangezien in 2001 voor dit onderwerp een bedrag van € 0,182 miljoen was opgenomen, resulteert op grond van het structurele bedrag van € 0,130 miljoen voor 2002 een mutatie van € 0,052 miljoen negatief.

De verdeling wordt eveneens aangepast. In de verdeeltafel 2002 waren de bedragen per eenheid voor de maatstaf inwoners Waddengemeenten (drie schijven) tot nog toe gehandhaafd op het niveau 2001. Impliciet werd nog uitgegaan van het bedrag van € 0,182 miljoen dat met de voorlopige regeling gemoeid was. Nu het bedrag wordt teruggebracht tot € 0,130 miljoen worden de tarieven van de drie schijven bijgesteld (zie bijlage 2). Bij de aanpassing is zo goed mogelijk rekening gehouden met de realisatiegegevens per gemeente in de afgelopen periode, zoals die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen.

4.10 Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid

Inclusief de aanvullende uitkering bedraagt de algemene uitkering over het jaar 2002 naar huidig inzicht € 12.608,115 miljoen. De uitkeringsfactor stellen wij voorlopig vast op 1,259. Hierbij is rekening gehouden met de onderwerpen die zijn behandeld in de §§ 4.2 tot en met 4.9 alsmede de §§ 8.3 en 8.4. De bedragen per eenheid op de verdeelmaatstaven treft u aan in de Verdeeltafel 2002 in bijlage 2.

Voorschotbetalingen

4.11 Voorschotbetalingen 2002

De gegevens uit deze circulaire leiden tot aanpassing van de voorschotbetalingen op de algemene uitkering over 2002. Het betreft bijstellingen van de bedragen per eenheid (zie bijlage 2) en de uitkeringsfactor (zie § 4.10) alsmede de aanpassing van de suppletie-uitkering voor 3 gemeenten (zie § 3.2), die met ingang van de betaalmaand november geëffectueerd zullen worden.

5. Uitkeringsjaar 2003

5.1 Opbouw uitkeringen 2003

In tabel 5.1 geven wij een geactualiseerde Opbouwtabel 2003. In deze tabel zijn de voornemens van het Strategisch Akkoord verwerkt. In de volgende paragrafen worden de mutaties toegelicht, die nieuw zijn of gewijzigd ten opzichte van de meicirculaire van dit jaar.

Tabel 5.1 Opbouw uitkeringen 2003 (mln €)

	Raming deze circulaire	Meicirculaire- van 2002 ¹
Uitkeringen 2002	12.707,581	12.707,241
algemene mutaties		
- accres	699,838	390,000
- accres (gerichte verdeling)	-13,600	
- behoedzaamheidsreserve 2003, inhouding	pm	
- behoedzaamheidsreserve 2003, uitkering	pm	
- wachtgelden herindelingen	-0,114	
- A + O fonds	-0,256	
- Waarderingskamer	0,045	
- BTW-compensatiefonds	22,285	21,024
- E-gem	-	pm
	708,198	397,099
cluster sociale dienst/bijstand		
- inkomensvoorziening kunstenaars	1,770	3,085
- swi, taakstelling en efficiency	-30,400	
- vreemdelingenwet	0,998 ²	1,044
	-27,632	-26,271
cluster zorg		
- onderwijshuisvesting (uit accres)	13,600	
- asielzoekers/GBA	-0,426	-1,361
- leerlingenvervoer	2,556	
- verlaging leerplichtige leeftijd	pm	1,316
- verticale scholengemeenschappen	pm ³	
- vaccinatie meningokokken C	-0,966	#
- jeugdgezondheidszorg	15,800	pm
	30,564	16,111
cluster fysiek milieu		
- teerhoudend asfaltgranulaat	-1,407	
	-1,407	
cluster oudheid		
- bescherming archeologisch erfgoed	pm ³	
	0,000	

(voortzetting op de volgende bladzijde)

¹ De vergelijking met de meicirculaire is alleen opgenomen als de raming van het betreffende onderdeel is gewijzigd. Het teken # geeft een onderdeel aan dat niet werd geraamd in de meicirculaire.

² Technische bijstelling in verband met omschakeling naar euro's.

³ Mutatie afhankelijk van parlementaire behandeling wetsvoorstel en de datum van inwerkingtreding van nieuwe wetgeving gedurende 2003.

Tabel 5.1 Opbouw uitkeringen 2003 (vervolg)

	Raming deze circulaire	Meicirculaire- van 2002 ¹
cluster bestuursorganen		
- dualisering lokaal bestuur	11,813	
- bezoldiging wethouders	2,200	
- professionaliseringsfonds burgemeesters	-0,400	pm
	13,613	14,013
cluster overig/algemene ondersteuning		
- afloop verfijning monumenten	-2,450	
- WTS/compensatie Waddengemeenten	-	pm
	-2,450	
Uitkeringen 2003	13.428,467	13.104,336
waarvan		
- algemene uitkering/aanvullende uitkeringen	13.335,631	13.014,264
- overige uitkeringen		
* suppletie-uitkering Fvw (tweede tranche)	2,266	2,089
* integratie-uitkering WUW-middelen	49,196	
* integratie-uitkering Verdi	2,587	-
* integratie-uitkering precariobelasting	38,787	
	92,836	90,072

Algemene uitkering

5.2 Ontwikkeling uitkeringsbasis 2003

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis is voor ons aanleiding om de uitkeringsfactor voor het jaar 2003 te verhogen met zes punten ten opzichte van de meicirculaire. Eén punt uitkeringsfactor komt naar huidig inzicht overeen met ongeveer € 11,5 miljoen.

Nieuwe gegevens en lagere ramingen, met name bij de maatstaven woonruimten, omgevings-adressendichtheid en bedrijfsvestigingen, leiden tot een verhoging met drie punten. Daarnaast leidt de heroverweging van de omvang van de verdeelreserve (zie § 4.2 van deze circulaire) tot een verhoging met drie punten.

5.3 Accres 2003

In § 4.3 is voor 2003 een accres gemeld van € 699,838 miljoen. Dat is € 309,838 miljoen hoger dan de raming van de meicirculaire die uitkwam op € 390,000 miljoen (zie de meicirculaire van 2002, § 4.3).

Normaliter wordt de bevoorschotting van een uitkeringsjaar gebaseerd op het accres van de meicirculaire van het voorafgaande jaar. De bijstelling van het accres in de septembercirculaire is indicatief en werkt niet door naar de bevoorschotting van het daaropvolgende jaar. Vanwege de relatief ruwe en behoedzame technische veronderstellingen die ten grondslag lagen aan de raming van het accres 2003 in de meicirculaire, is dit jaar gekozen voor een andere procedure. Het gewijzigde accres dat in deze circulaire wordt geraamd, is veel hoger en heeft een veel grotere realiteitswaarde dan het accres van de meicirculaire van 2002. Bij wijze van uitzondering zal de bevoorschotting daarom op deze september-raming gebaseerd worden. Het accres 2003

van € 699,838 miljoen is dan ook volledig opgenomen in de Opbouwtabel 2003. Gegeven het relatief grote verschil tussen de huidige en de eerdere raming van het accres 2003 en gegeven de budgettaire onzekerheden die er voor individuele gemeenten kunnen zijn, adviseren wij u er in de begroting 2003 rekening mee te houden dat in de latere jaren het accres veel bescheidener zal zijn.

5.4 BTW-compensatiefonds

Wij verhogen de mutaties op het gemeentefonds, die samenhangen met de invoering van het BTW-compensatiefonds, met 6%. Dit betekent dat de eenmalige verhoging van de algemene uitkering in het jaar 2003 op € 22,285 miljoen wordt gebracht en dat de uitname in het jaar 2004 momenteel wordt geraamd op € 1114,272 miljoen.

Op 25 juni 2002 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet op het BTW-compensatiefonds. Het voorstel is inmiddels wet geworden (Stb. 2002, 399). Deze wet treedt op 1 januari 2003 in werking (Stb. 2002, 400). Bij de verwerking in de diverse hoofdstukken van de Rijksbegroting zijn de bedragen geïndexeerd met 6%. Daarbij is globaal aangesloten bij het accrespercentage over 2003 op grond van de verwachting dat de gemeentelijke uitgaven en de BTW-uitgaven zullen toenemen met eenzelfde percentage.

In de meicirculaire was een verhoging verwerkt van € 21,024 miljoen. Dit bedrag wordt nu met € 1,261 miljoen verhoogd tot € 22,285 miljoen. De verlaging van de algemene uitkering in 2004 is bijgesteld van € 1051,200 miljoen tot € 1114,272 miljoen. Dit is de som van de terugboeking van de genoemde eenmalige verhoging van € 22,285 miljoen (2%) en de uitname van € 1091,987 miljoen (98%) voor de voeding van het BTW-compensatiefonds. Deze bedragen zijn verwerkt in de opbouwtabellen 5.1 en 6.1. Tevens zijn zij verdisconteerd in de berekening van de accressen en de uitkeringsfactoren voor 2004 en volgende jaren. Deze verwerking heeft een indicatief karakter, omdat bij de verdere uitwerking nog wijzigingen kunnen optreden (zie ook de meicirculaire van 2002, §§ 4.5 en 5.3). Wij wijzen erop dat het effect op de uitkeringsfactor voor 2004 en volgende jaren vrijwel nihil is, omdat de uitname via de verdeelmaatstaven zal verlopen en niet via de uitkeringsfactor.

Bij die verdere uitwerking nemen wij de uitkomsten van het onderzoek van Cebeon naar de uitneemformule op hoofdlijnen over. Het voorbehoud dat in de meicirculaire werd verwoord ten aanzien van de groeigemeenten en de artikel 12-gemeenten, komt te vervallen.

De genoemde bedragen kunnen te zijner tijd nog worden bijgesteld. In de meicirculaire van 2003 zullen wij u nader informeren over de omvang van de uitname per 1 januari 2004 en over de verdeling daarvan over de maatstaven en de clusters. Vervolgens zal in de loop van 2004 een nacalculatie van de uitname plaatsvinden, die gebaseerd zal worden op de werkelijke claims op het BTW-compensatiefonds over 2003. Daarbij zal rekening worden gehouden met de andere voedingsbronnen van het fonds (BTW-gemeenschapsvoorzieningen, BTW-openbaar vervoer en BTW-samenwerkingsverbanden). Het verschil tussen de nacalculatie en de oorspronkelijke uitname over 2004 zal in een volgend jaar verrekend worden ten laste of ten gunste van het gemeentefonds.

Om de afzonderlijke gemeenten een indicatie te geven van de consequenties van de uitname-formule voor hun algemene uitkering heeft Cebeon voor iedere gemeente de individuele uitname berekend en uitgedrukt in een bedrag per inwoner. Wij verwijzen hiervoor naar bijlage E van de Cebeon-rapportage. Deze kan geraadpleegd worden via het internet op de speciale homepage van het BTW-compensatiefonds van het ministerie van Financiën op www.minfin.nl en op de

gemeentefonds-homepage van het ministerie van BZK op www.minbzk.nl. Bij de berekening van de uitname per inwoner voor 2003 is Cebeon uitgegaan van een groei ten opzichte van 2002 van 5%. Omdat nu 6% wordt gehanteerd, verdient het aanbeveling deze bedragen bij toepassing daarvoor aan te passen.

Bij de opstelling van de begrotingen voor 2003 en latere jaren dienen de gemeenten rekening te houden met de gevolgen van het BTW-compensatiefonds. Met het oog daarop heeft het ministerie van BZK u een circulaire gezonden waarin het beleid over de inrichting van de financiële administratie en de begroting wordt uiteengezet (zie de brief van 4 juli 2002, kenmerk FO2002/U78015, ook te raadplegen via www.minbzk.nl onder openbaar bestuur/financiële functie/publicaties).

Om de gemeenten verder te ondersteunen bij de vele noodzakelijke aanpassingen in de administratieve organisatie heeft het ministerie van Financiën in augustus een uitgebreid informatiepakket samengesteld en aan u toegezonden. Deze informatie kan geraadpleegd worden via de speciale homepage van het BTW-compensatiefonds op www.minfin.nl.

5.5 Electronische dienstverlening gemeenten (E-gem)

Vooralsnog wordt afgezien van de mogelijkheid om E-gem (een organisatie met als doel de elektronische dienstverlening van de gemeenten te verbeteren) mede te bekostigen via een uitname uit het gemeentefonds.

In mei is aangekondigd dat overleg zou plaatsvinden tussen het ministerie van BZK en de VNG over de bijdragen van de gemeenten aan E-gem. Een uitlichting uit het gemeentefonds werd genoemd als één van de opties (zie de meicirculaire van 2002, § 4.6).

Bij brief van 17 juni 2002 heeft het bestuur van de VNG de toenmalige minister voor Integratie- en Grote Stedenbeleid meegedeeld dat op dat moment - mede in het licht van de discussie rond het gemeentefonds bij de toen lopende (in-)formatiebesprekingen - niet ingestemd kon worden met een uitlichting uit het gemeentefonds. Het bestuur gaf daarbij aan zich bewust te zijn dat de realisatie van E-gem hiermee onder druk kwam te staan, maar het toonde zich bereid tot nader overleg over de situatie en eventuele alternatieve financieringsopties.

Gezien de reactie van de VNG, is het onderwerp wat betreft het gemeentefonds niet langer aan de orde. Indien zich in de toekomst ontwikkelingen voordoen, waarbij het gemeentefonds alsnog betrokken wordt, zal het onderwerp in de circulaires opnieuw aandacht krijgen.

5.6 Jeugdgezondheidszorg

Wij verhogen de algemene uitkering structureel met € 15,800 miljoen in verband met de overheveling van de middelen van de Tijdelijke regeling vroegsignalering voor 0-4 jarigen.

Deze overheveling vindt plaats in het kader van de wijziging van de Wet collectieve preventie volksgezondheid, waardoor de gemeenten vanaf 2003 verantwoordelijk worden voor de uitvoering van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen (zie de meicirculaire van 2002, § 4.9). Binnen het systeem van integrale jeugdgezondheidszorg, dat daarmee ontstaat, wordt onderscheid gemaakt tussen een maatwerkgedeelte (taken mede door de gemeenten zelf bepaald) en een uniform gedeelte (taken door het Rijk verplicht).

De Tijdelijke regeling vroegsignalering maakt deel uit van het maatwerkgedeelte. Na de overheveling ten laste van de begroting van VWS wordt het maatwerkgedeelte 0-19 jarigen vanaf

2003 volledig bekostigd via het gemeentefonds. De verdeling van de middelen zal op basis van het advies van de Rfv van 1 maart 2002 plaats vinden via de maatstaven jongeren, lage inkomens en minderheden.

Het uniform gedeelte 0-19 jarigen wordt bekostigd via het gemeentefonds uit middelen die daarvan nu reeds deel uitmaken en via een tijdelijke specifieke uitkering Jeugdgezondheidszorg van het ministerie van VWS. De looptijd van deze specifieke uitkering is vijf jaar en kent een verdeling via de gemeentefondsmaatstaven jongeren, lage inkomens, minderheden, kernen en oppervlakte land. Het voornemen van VWS is de middelen uit de specifieke uitkering per 2008 over te hevelen naar het gemeentefonds, tenzij op basis van een tussentijdse evaluatie anders wordt besloten.

5.7 Professionaliseringsfonds burgemeesters

Wij nemen voor 2003 € 0,400 miljoen uit het gemeentefonds om daarmee een bijdrage te leveren aan de bekostiging van het professionaliseringsfonds burgemeesters. Dit bedrag wordt toegevoegd aan het bedrag dat op de begroting van BZK voor 2003 reeds voor dit nog officieel op te richten fonds beschikbaar is. Ook voor de jaren 2004 en 2005 wordt genoemd bedrag als bijdrage aan het professionaliseringsfonds verstrekt.

In mei is gemeld dat het voornemen bestond gemeenten met ingang van 2003 € 0,400 miljoen aan het professionaliseringsfonds te laten bijdragen. Tevens is gemeld dat een uitname uit het gemeentefonds één van de opties daarbij was (zie de meicirculaire van 2002, § 4.12). Inmiddels hebben wij, na ruggespraak met het bestuur van de VNG, gekozen voor een tijdelijke uitname uit het gemeentefonds als bijdrage voor het professionaliseringsfonds. Wij verdelen het bedrag via de maatstaf vast bedrag.

Het betreft een uitname die beperkt wordt tot de jaren 2003, 2004 en 2005. Het voornemen is het professionaliseringsfonds in 2005 te evalueren en dan vast te stellen hoe de gemeentelijke bijdrage aan het fonds in de latere jaren vorm krijgt. Daarbij kan tevens rekening worden gehouden met nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld de ontwikkeling ten aanzien van de gekozen burgemeester).

Wij merken op de uitname uit het gemeentefonds en de overheveling van de middelen naar de BZK-begroting als een praktisch werkbaar oplossing te zien die past bij een afspraak voor de eerste periode van drie jaren. Wij hebben voor ogen dat bij de evaluatie ook bekeken wordt of de eigen gemeentelijke betrokkenheid bij het professionaliseringsfonds vanaf 2006 beter tot uitdrukking kan komen dan via een aanvulling op de bijdrage uit de BZK-begroting. De minister van BZK draagt de volle verantwoordelijkheid voor de bijdrage inclusief de aanvulling daarop uit zijn begroting. Om duidelijk te maken dat iedere gemeente via de uitname uit het gemeentefonds een individuele bijdrage levert aan het professionaliseringsfonds zullen wij in elk van de jaren 2003, 2004 en 2005 in een voetnoot bij de relevante verdeeltabel aangeven welk bedrag gemoeid is met de verlaging van de maatstaf vast bedrag.

5.8 Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid

Inclusief de aanvullende uitkering bedraagt de algemene uitkering over het jaar 2003 naar huidig inzicht € 13.335,631 miljoen. De uitkeringsfactor stellen wij voorlopig vast op 1,312. Hierbij is rekening gehouden met de onderwerpen die zijn behandeld in de §§ 5.2 tot en met 5.7, § 5.9 en

de §§ 8.3 en 8.4. De bedragen per eenheid op de verdeelmaatstaven treft u aan in de Verdeeltabel 2003 in bijlage 2.

Overige uitkeringen

5.9 Integratie-uitkering Verdi

Wij zullen de integratie-uitkering Verdi ongewijzigd voortzetten in 2003. In de meicirculaire werd nog uitgegaan van de beëindiging van de integratie-uitkering per 2003 en van overheveling van € 2,587 miljoen van de integratie-uitkering naar de algemene uitkering (zie de meicirculaire van 2002, § 4.14). Deze overheveling is nu voorlopig van de baan.

In zijn advies over de verdeling van de over te hevelen middelen heeft de Rfv onder meer een jaar uitstel geadviseerd. Daarnaast hebben ambtelijke vertegenwoordigers van de VNG, het IPO en de Kaderwetgebieden aangedrongen op een jaar uitstel. Voor wat betreft de provincies ging het daarbij om de voorgenomen beëindiging van de integratie-uitkering provinciefonds, gepaard gaande met een overheveling naar de begroting van Verkeer en Waterstaat. Gezien deze opstelling en omdat wij geen urgente aanleiding zagen voor een andere keuze hebben wij besloten de integratie-uitkering voor zowel het gemeentefonds als het provinciefonds met één jaar te verlengen. Het jaar uitstel zal worden benut om een definitief besluit te nemen over de beëindiging van de beide integratie-uitkeringen.

Voorschotbetalingen

5.10 Voorschotbetalingen 2003

De voorschotbetalingen op de algemene uitkering over 2003 zullen in beginsel gebaseerd worden op de voorlopige uitkeringsfactor en de voorlopige bedragen per eenheid, zoals die in deze septembercirculaire zijn vermeld in § 5.8 en in bijlage 2.

6. Meerjarenperspectief

6.1 Opbouw uitkeringen 2004-2007

Tabel 6.1 geeft een geactualiseerde meerjarenraming. Ook hier zijn de voornemens van het Strategisch Akkoord opgenomen. In de volgende paragrafen worden de mutaties nader toegelicht voorzover dat nog niet eerder is gedaan.

Tabel 6.1 Opbouw uitkeringen 2004-2007 (mln €)

	2004	2005	2006	2007
	€	€	€	€
Uitkeringen voorafgaand jaar	13.428,467	12.781,149	14.910,587	15.341,629
algemene mutaties				
- accres	536,371	366,819	436,014	448,398
- accres (gerichte verdeling)	-13,600	-13,600	-13,600	-
- behoedzaamheidsreserve	pm	pm	pm	pm
- wachtgelden herindelingen	0,291	pm	pm	pm
- A+O fonds	pm	pm	pm	pm
- BTW-compensatiefonds (uitgavenclusters)	-1.114,272	-	-	-
cluster eigen inkomsten				
- afschaffing OZB op woningen	-	2.000,000	-	-
- afschaffing € 45,38-maatregel	-	-325,000	-	-
cluster sociale dienst/bijstand				
- vreemdelingenwet	-0,590	-1,770	pm	pm
- afschaffing categoriaal inkomensbeleid	-70,000	-	-	-
cluster zorg				
- algemeen maatschappelijk werk	11,345	-	-	-
- asielzoekers/GBA	-1,271	pm	-	-
- onderwijshuisvesting (uit accres)	13,600	13,600	13,600	-
- kinderopvang	pm	-	-	-
- leerlingenvervoer	-	-0,454	-0,454	-0,454
cluster openbare orde en veiligheid				
- C2000	-7,260	-	-	-
cluster bestuursorganen				
- dualisering lokaal bestuur	0,700	0,650	0,700	-
- professionaliseringsfonds burgemeesters	-	-	pm	-
cluster overig/algemene ondersteuning				
- afloop verfijning monumenten	-2,632	-4,311	-5,218	-6,217
- slot voorfinanciering art.12-steun Den Haag	-	82,504	-	-
- grenswijziging Den Haag e.o.	-	11,000	-	-
Uitkeringen	12.781,149	14.910,587	15.341,629	15.783,356
waarvan				
- algemene /aanvullende uitkeringen	12.693,424	14.834,669	15.281,529	15.739,559
- suppletie-uitkering Fvw (tweede tranche)	5,923	-	-	-
- integratie-uitkering WUW-middelen	44,901	39,775	35,629	30,998
- integratie-uitkering precariobelasting	36,901	36,143	24,471	12,799
- integratie-uitkering Verdi	-	-	-	-

Algemene uitkering

6.2 Accressen

De accressen die voor de jaren 2004 tot en met 2007 zijn vermeld in de opbouwtabel wijken af van de accressen die werden vermeld in tabel 5.1 van de meicirculaire van 2002. Normaliter vindt in de septembercirculaire geen bijstelling plaats van het meerjarenbeeld op basis van de indicatieve accressen van dat moment. Van die regel wordt nu afgeweken, omdat door de omstandigheden de realiteitswaarde van de huidige accressen veel hoger is dan de ruwe ramingen uit de meicirculaire. Dit komt overeen met de verwerking van de september-raming in het accres 2003 (zie § 5.3 van deze circulaire). Zoals aangegeven bij tabel 4.3.2 zijn de uitkomsten van de besluitvorming in het Strategisch Akkoord en de Miljoenennota 2003 op grond van de gewijzigde economische inzichten verwerkt in de hier opgenomen accressen.

6.3 Afschaffing OZB op woningen

In het Strategisch Akkoord is het voornemen opgenomen de OZB over woningen per 2005 af te schaffen. De gemeenten zullen voor het vervallen van de OZB-opbrengsten worden gecompenseerd door middel van een toevoeging aan het gemeentefonds. Hiervoor is een bedrag van € 2000,00 mln gereserveerd.

De afschaffing van de OZB over woningen is onderdeel van het pakket lastenverlichtingen voor 2005. De exacte vormgeving van de maatregel zal in de komende maanden uitgewerkt worden. Wij zijn voornemens de Tweede Kamer daarover schriftelijk te informeren rond de jaarwisseling. De gemeenten zullen wij van de ontwikkelingen op de hoogte houden via de komende circulaire.

Omdat de vormgeving van de maatregel direct van invloed zal zijn op de uitkeringsbasis en de uitkeringsfactor, is in deze circulaire de afschaffing van de OZB op woningen buiten beschouwing gelaten bij de berekening van deze grootheden. Wij achten het niet wenselijk om vooruit te lopen op de ontwikkelingen. Om het meerjarenperspectief niet al te zeer te compliceren is bij de bepaling van de meerjarige uitkeringsfactor (zie § 6.9) vooralsnog uitgegaan van ongewijzigde omstandigheden bij de maatstaf OZB. In een later stadium, als de besluitvorming over de vormgeving van de maatregel gevorderd is, zullen wij het effect op de uitkeringsbasis en de uitkeringsfactor verwerken

6.4 Afschaffing € 45,38-maatregel (f 100-maatregel)

In het Strategisch Akkoord is tevens overeengekomen om in 2005 - in samenhang met de afschaffing van de OZB op woningen - over te gaan tot afschaffing van de € 45,38 maatregel (f 100-maatregel).

Als tegenwaarde van het bedrag dat in 1998 aan het gemeentefonds is toegevoegd om de lokale lasten te verlichten, is op dit moment € 325 miljoen ingeboekt. Dit bedrag zal op dezelfde wijze worden uitgenomen als het destijds is toegevoegd (via een aanpassing van de maatstaf woonruimten).

6.5 Afschaffing categoriaal inkomensbeleid

Wij zijn voornemens de algemene uitkering vanaf het jaar 2004 te verlagen met € 70 miljoen in verband met de afschaffing van de gemeentelijk categoriaal inkomensbeleid in de bijstand.

Het Strategisch Akkoord behoudt het algemeen inkomensbeleid voor aan het Rijk. De ruimte voor een eigen gemeentelijk inkomensbeleid wordt beperkt, onder andere door de afschaffing van het categoriaal inkomensbeleid in de bijstand. Inkomensondersteuning via de bijzondere bijstand zal alleen verleend mogen worden in bijzondere, individuele gevallen (zie Kamerstukken II 2001/02, 28375, nr. 5, p. 19). Het Strategisch Akkoord raamt in samenhang met de afschaffing van het gemeentelijk categoriaal inkomensbeleid een uitname uit het gemeentefonds van € 70 miljoen vanaf het jaar 2004 (p. 37-38).

In dit verband is van belang dat het Strategisch Akkoord wel de mogelijkheid opent voor inkomensondersteuning aan langdurige minima zonder arbeidsmarktperspectief op grond van een rijksregeling (p. 19).

Het vorige kabinet heeft met het oog op deze doelgroep een wetsvoorstel voorbereid. Het had betrekking op algemene inkomensondersteuning aan uitkeringsgerechtigden zonder arbeidsmarktperspectief, die in drie opeenvolgende jaren ononderbroken een inkomen hebben ontvangen op minimumniveau. Met dit wetsvoorstel werd nadere invulling gegeven aan de motie Noorman-den Uyl, die werd aanvaard bij de behandeling van de begroting 2000 van SZW (Kamerstukken II 2000/01, 27400 XV, nr. 29). De Raad van State heeft over dit wetsvoorstel geadviseerd. Het voorstel is echter nog niet bij de Tweede Kamer ingediend, omdat het vorige kabinet dat overliet aan het huidige kabinet.

Het voorstel zoals voorbereid door het vorige kabinet voorzag ook in een herziening van de gemeentelijke categoriale inkomensondersteuningsregelingen. Het kabinet bezint zich thans op de vormgeving van de voornemens uit het Strategisch Akkoord en zal de Tweede Kamer daarover zo spoedig mogelijk informeren. Daarbij zullen ook de voornemens uit het Strategisch Akkoord over het FWI worden betrokken.

In de meicirculaire van 2003 zullen wij u nader informeren over de genoemde uitname. Tevens zullen wij dan ingaan op het overleg van de minister van SZW over een mogelijke betrokkenheid van het gemeentefonds bij de aanvullende inkomensondersteuning aan langdurige minima zonder perspectief op de arbeidsmarkt.

6.6 Kinderopvang

Het wetsvoorstel van de Wet basisvoorziening kinderopvang (WBK) is eind juni aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II 2002/02, 28447, nrs. 1-3). Het financiële gevolg voor het gemeentefonds zal bepaald worden bij de voorbereiding van de begroting 2004 (voorjaar 2003). De definitieve besluitvorming zal plaatsvinden aan de hand van de voorlopige rekening 2003 (voorjaar 2004). Op grond van de huidige inzichten is per saldo een uitname te verwachten uit de algemene uitkering in de orde van grootte van € 105 miljoen.

De voorgenomen wijziging van het bekostigingsregime voor de kinderopvang werkt op twee manieren door naar het gemeentefonds. Er is sprake van een uitname van de middelen die in 1996-1998 voor de kinderopvang aan het fonds zijn toegevoegd. Daartegenover staat een toevoeging vanwege de rol die de gemeenten in het nieuwe regime zullen krijgen (zie de meicirculaire van 2002, § 4.7).

De uitname wordt gebaseerd op de toevoeging voor de kinderopvang van *f* 194,6 miljoen (€ 88,3 miljoen) in 1996. Dit bedrag liep af tot een structureel niveau van *f* 190,2 miljoen (€ 86,3 miljoen) in 1998 (zie de junicirculaire van 1995, § 8.8). In het ambtelijk overleg over het wetsvoorstel is met de VNG afgesproken dat de omvang van de uitname per 2004 bepaald zal worden met de accrespercentages sinds 1996. Het werkelijke bedrag wordt berekend op basis van de stand voorlopige rekening 2003 (voorjaar 2004). Een raming volgens deze werkwijze resulteert op dit moment in een uitname in de orde van grootte van € 130 miljoen.

De toevoeging kent verschillende elementen. Ten eerste gaat het om compensatie van de gemeentelijke uitgaven voor een aantal doelgroepen. Volgens het wetsvoorstel moeten de gemeenten een zesde van de kosten van kinderopvang van deze groepen opbrengen. Het betreft de ontvangers van een uitkering op grond van de Abw, de WIK, de ANW, de IOAW of de IOAZ in een reïntegratietraject, voorts herintreders, nieuwkomers in een inburgeringstraject en huishoudens met een sociaal-medische indicatie. De bemiddelingskosten voor deze laatste categorie worden eveneens gecompenseerd. Ten tweede gaat het om compensatie van de gemeentelijke uitgaven voor het eerstelijns toezicht op de instellingen voor de kinderopvang. De definitieve omvang van de toevoeging zal op een later tijdstip vastgesteld worden. Naar het zich op dit moment laat aanzien, zal het in totaliteit gaan om een bedrag in de orde van grootte van € 25 miljoen.

6.7 Leerlingenvervoer

Wij zijn voornemens de algemene uitkering met ingang van het uitkeringsjaar 2005 jaarlijks te verlagen met € 0,454 miljoen tot een structureel neerwaartse mutatie van in totaal € 1,816 miljoen in 2008 en volgende jaren in verband met het vervallen van de gemeentelijke verplichting om regulier leerlingenvervoer te bekostigen van scholieren van het leerwegondersteunend of praktijkonderwijs.

Met ingang van 1 augustus 2002 zijn het voortgezet speciaal onderwijs voor scholieren met leer- en opvoedingsmoeilijkheden (SVO-LOM) en voor moeilijk lerende kinderen (SVO-MLK) omgezet in leerwegondersteunend onderwijs of praktijkonderwijs. De scholieren van deze laatste soorten onderwijs komen niet in aanmerking voor regulier leerlingenvervoer. Ten opzichte van de oude situatie betekent dit een besparing van uitgaven bij de gemeenten, die is geraamd op € 1,816 miljoen (*f* 4 miljoen, zie Kamerstukken II 2000/01, 27884, nr. 3).

Bij wijze van overgangsmaatregel blijft de aanspraak op bekostiging bestaan voor leerlingen, die in het schooljaar 2001/2002 recht hadden op een vergoeding. De genoemde besparing zal derhalve pas na verloop van tijd gerealiseerd worden. Daarom is gekozen voor een regeling met een vertraagde afbouw, die ingaat in 2005. Met deze maatregel worden de gemeenten tevens gecompenseerd voor de meerkosten waarmee zij geconfronteerd worden bij de uitvoering van de Regeling leerlingenvervoer voortgezet onderwijs.

6.8 C2000

Het voornemen bestaat met ingang van 2004 structureel een bedrag van € 7,260 miljoen van het gemeentefonds over te hevelen naar de begroting van BZK ter gedeeltelijke dekking van de lasten van de centrale exploitatie van het nieuwe communicatiesysteem voor politie, brandweer, ambulancezorg en marechaussee (project C2000). Het overleg daarover met de VNG is gaande.

Het nieuwe communicatiesysteem C2000 gaat vanaf 2004 functioneren. De exploitatie valt uiteen in een centraal deel bij het agentschap ITO van het ministerie van BZK en een decentraal deel bij de genoemde partijen. Uitgebreide informatie over het systeem, inclusief de financiële aspecten, is te vinden op www.c2000.nl.

In de dekking van de centrale exploitatiekosten levert het Rijk een belangrijke bijdrage. Daarnaast worden de genoemde partijen elk voor hun aandeel aangeslagen. Voor de brandweer is dit aandeel bepaald op € 7,260 miljoen, een bedrag dat globaal overeenkomt met de kosten die gemeenten zouden hebben gemaakt bij continuering van het huidige analoge communicatiesysteem. Door de invoering van C2000 vervallen deze kosten bij gemeenten. Om die reden bestaat het voornemen het genoemde bedrag in 2004 structureel over te hevelen van het gemeentefonds naar de begroting van BZK.

Desgevraagd heeft de VNG aangegeven de voorkeur te geven aan een rechtstreekse doorberekening van de kosten aan de regionale brandweer in plaats van de uitlichting uit het gemeentefonds. Daarnaast vraagt de VNG in meer algemene zin aandacht voor de financiële aspecten. Wij zullen een standpunt bepalen naar aanleiding van de reactie van de VNG en u daarover in de komende meicirculaire nader informeren.

6.9 Meerjarige ontwikkeling uitkeringsfactor

Tabel 6.9.1 geeft de ontwikkeling van de uitkeringsfactor voor de jaren 2004 tot en met 2007. De berekening gaat uit van een uitkeringsfactor van 1,312 voor het jaar 2003. De mutaties zijn afgeleid uit de Opbouwtafel 2004-2007. Bij de bepaling van de uitkeringsfactoren voor de jaren 2005 en volgende is voorsnog uitgegaan van ongewijzigde omstandigheden bij de maatstaf OZB (zie § 6.3 van deze circulaire).

De toename van de uitkeringsfactor wordt vooral bepaald door een opwaarts effect van de accressen en door een neerwaarts effect als gevolg van de groei van de uitkeringsbasis. Dit patroon wordt in sommige gevallen doorkruist door overige mutaties. Het negatief effect op de uitkeringsfactor in het jaar 2004 wordt grotendeels bepaald door de uitname van de eenmalige toevoeging BTW-compensatiefonds uit het voorafgaande jaar. Het positief effect dat in 2005 verwacht wordt hangt voornamelijk af van de beëindiging van de voorfinanciering van de artikel 12-steun aan Den Haag en de vrijval van de middelen, die worden verstrekt aan de buurgemeenten van Den Haag ter compensatie van het verlies van inkomsten uit de maatstaf omvangrijke opgave woningbouw.

Tabel 6.9.1 Uitkeringsfactoren 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
voorlopige uitkeringsfactor, jaar t	1,312	1,345	1,376	1,407	1,440
verschil t.o.v. jaar t-1		0,033	0,031	0,031	0,033
waarvan					
- accressen		0,045	0,033	0,040	0,042
- overige mutaties (incl. integraties)		-0,003	0,009	0,000	0,001
- verdeelreserve		-0,001	-0,001	-0,001	-0,001
- rest (ontwikkeling uitkeringsbasis, etc)		-0,008	-0,010	-0,008	-0,009

Dit meerjarenperspectief is gebaseerd op de ramingen die luiden *in lopende prijzen*. Gemeenten die hun meerjarenraming opstellen *in constante prijzen* moeten de uitkeringsfactor defleren voor de nominale ontwikkeling.

Bij wijze van handreiking is in de junicirculaire van 1995 (§ 13.4 en bijlage 3) een methode uiteengezet, waarmee omrekening naar constante prijzen kan worden verricht. Deze werkwijze is geactualiseerd in de septembercirculaire van 1999, tabel 7.3.1. Centraal staat het percentage van de loon- en prijsontwikkeling dat is verwerkt in het meerjarenperspectief. Dit percentage wordt op de ramingen van het gemeentefonds geprojecteerd en vervolgens uitgedrukt in punten van de uitkeringsfactor. De uitkeringsfactoren in constante prijzen worden verkregen door de uitkomsten in mindering te brengen op het meerjarenbeeld van de uitkeringsfactoren uit tabel 6.9.1.

Hieronder is deze methode toegepast. Voor de jaren na 2003 is uitgegaan van de prijsontwikkeling van de Nationale Bestedingen (pNB). Dit is in lijn met het begrotingsbeleid van het Rijk, waarbij is overgestapt op pNB als inflatie-indicator (zie Kamerstukken II 2001/02, 28295, nr. 8). Gehanteerd is de raming van de pNB, die ten grondslag heeft gelegen aan de Miljoenennota 2003 (zie tabel 4.3.3). Tabel 6.9.2 geeft de uitkeringsfactoren voor de jaren 2004 tot en met 2007 in constante prijzen van 2003 na toepassing van dit percentage.

Tabel 6.9.2 Raming uitkeringsfactoren 2004-2007 in constante prijzen van het jaar 2003

	2004	2005	2006	2007
omvang gemeentefonds, jaar t-1 (mln €)	13.428,5	12.781,1	12.910,6 ¹	13.284,2 ¹
loon/prijsmutatie (mln €)	306,2	260,7	240,1	247,1
cumulatief (mln €)	306,2	566,9	807,0	1.054,1
één punt uitkeringsfactor (mln €)	10,8	10,8	10,8	10,9
loon/prijsmutatie, cumulatief (in punten UF)	28	52	75	97
uitkeringsfactoren in lopende prijzen	1,345	1,376	1,407	1,440
af: nominale ontwikkeling	0,028	0,052	0,075	0,097
uitkeringsfactoren in constante prijzen	1,317	1,324	1,332	1,343

¹ De afschaffing OZB op woningen is buiten beschouwing gelaten.

7. Artikel 12 beleid

De huidige Handleiding Artikel 12 Fvw stamt uit 1996. Sindsdien is er een aantal beleidswijzigingen, onder andere met betrekking tot het voortraject, geweest die in de diverse circulaire's aan de gemeenten bekend zijn gemaakt. Deze maakten het gewenst dat die handleiding werd geactualiseerd. Daarnaast noopten ook de dualisering en de herziening van het Besluit comptabiliteitsvoorschriften tot actualisatie.

De afgelopen maanden is gewerkt aan deze actualisatie. Dat heeft geleid tot een handleiding op hoofdlijnen. Iedere gemeente is uniek en per artikel 12-gemeente kan de gewenste oplossingsrichting verschillen. Een te gedetailleerde handleiding bindt de beheerders van het gemeentefonds dan te zeer bij het zoeken van de juiste oplossing.

In de handleiding uit 1996 werd een aantal zaken uitgebreider toegelicht dan in de geactualiseerde versie het geval is. Dat hing samen met de invoering van de (toen) nieuwe Financiële-verhoudingswet. De geactualiseerde versie wordt binnenkort aan onder andere de gemeenten en provincies toegezonden.

De nieuwe handleiding is vanaf half oktober te downloaden vanaf website www.minbzk.nl/IFLO, via Gemnet vanaf web.gemnet.nl/bv/dab/iflo/iflo.htm. Zij is tevens aan te vragen bij de IFLO (mw. Manders, tel 070-4266271; e-mail: annetmanders@minbzk.nl).

8. Ontwikkelingen gemeentefonds; omvang en verdeling

8.1 Wijziging normeringsystematiek

In het Strategisch Akkoord heeft het kabinet aangekondigd de normeringsystematiek voor het gemeente- en provinciefonds op één onderdeel te wijzigen. Hierdoor tellen de rente-uitgaven voortaan mee bij de bepaling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven.

De ontwikkeling van het gemeente- en provinciefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven (de normeringsystematiek). Op basis van de ervaringen in de periode 1998-2002 is de systematiek vorig jaar geëvalueerd. Daarbij kwam naar voren dat de accressen de afgelopen jaren relatief hoog zijn geweest door de inzet van meevallers bij de rente-uitgaven (niet relevant voor de normering) voor extra uitgaven van de departementen (wel relevant voor de normering). De groei van de fondsen kwam daardoor hoger uit dan de ontwikkeling van de netto rijksuitgaven.

Voor de komende jaren wordt een verdere daling van de rente-uitgaven verwacht vanwege het beleid tot reductie van de staatsschuld. Om te vermijden dat de groei van de fondsen verder uitgaat boven de groei van de rijksuitgaven heeft het kabinet op basis van de evaluatie besloten de definitie van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven te wijzigen. De accressen worden voortaan afgeleid van de ontwikkeling van de netto begrotingsgefinancierde uitgaven van het Rijk, gecorrigeerd voor de uitgaven ontwikkelingssamenwerking, de Europese afdrachten en het gemeente- en provinciefonds zelf.

Hoewel de aanpassing van de systematiek heeft geleid tot een neerwaartse aanpassing van de accressen, resulteert volgens de huidige inzichten voor de periode 2002-2006 een gemiddeld reëel accres van 1,4% per jaar.

8.2 Financieel overzicht gemeenten 2002

In april 2002 is het eerste *Financieel Overzicht Gemeenten* verschenen en met de VNG besproken. Dit overzicht zal jaarlijks verschijnen met als doel een beter gefundeerd oordeel mogelijk te maken over de rekenkundige uitkomsten van de normeringsystematiek voor het gemeentefonds. Voor een samenvatting van het *Financieel Overzicht Gemeenten 2002* verwijzen wij naar de meicirculaire van 2002, §§ 1.3 en 7.1.

Een belangrijk onderdeel van het overzicht is de vooruitblik, waarin de verwachte ontwikkeling van de gemeentelijke inkomsten en kosten in de komende jaren wordt geschetst. Het verschil tussen deze twee bepaalt de financiële ruimte voor de komende jaren. Is dit positief dan hebben de gemeenten een vrije beleidsruimte zonder dat zij daarvoor behoeven om te buigen.

In het *Financieel Overzicht Gemeenten 2002* is een vooruitblik gegeven op de periode 2003-2006. Het aantreden van het nieuwe kabinet is aanleiding geweest dit onderdeel te actualiseren. De uitkomsten, op basis van het Strategisch Akkoord en de daaropvolgende besluitvorming, zijn vermeld in tabel 8.2.

Tabel 8.2 De financiële ruimte van de gemeenten (mln €, cumulatief)

	2003	2004	2005	2006
<i>kostenontwikkeling</i>	128	287	550	812
- taakmutaties algemeen	62	13	24	34
- taakmutaties specifiek	-545	-871	-1097	-1305
- areaal	140	287	407	532
- prijzen	470	858	1216	1551
<i>inkomstenontwikkeling</i>	293	553	885	1187
- taakmutaties	7	-59	1610	1605
- accres	700	1236	1726 ¹	2200 ¹
- OZB	112	212	-1405	-1378
- OEM	20	36	51	64
- specifieke uitkeringen	-545	-871	-1097	-1305
<i>financiële ruimte</i>	166	267	335	374

¹ Inclusief vrijval middelen art. 12 financiering Den Haag en inclusief accres BTW-compensatiefonds.

De huidige verwachting is dat de kosten van de gemeenten tot 2006 met ongeveer € 2,1 miljard zullen stijgen als gevolg van prijsstijgingen en areaaluitbreiding (bevolkingsgroei e.d.). Daartegenover staat een vermindering van € 1,3 miljard bij gemeentelijke taken, die specifiek bekostigd worden via de begroting van met name SZW. Het betreft hier vooral de voornemens in het Strategisch Akkoord op het terrein van de bijstandsverlening en de reïntegratie (FWI). Per saldo zullen de gemeentelijke kosten dus toenemen met ruim € 0,8 miljard.

De gemeentelijke inkomsten zullen naar verwachting een groei te zien geven van ruim € 2 miljard op grond van de koppeling van de omvang van het gemeentefonds aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven (accres). Inclusief de afname van de specifieke uitkeringen met € 1,3 miljard (zie boven), de afschaffing van de OZB op woningen, de compensatie daarvan via het gemeentefonds, etc. zullen de gemeentelijke inkomsten tot en met 2006 per saldo toenemen met ongeveer € 1,2 mld. De tabel geeft aan dat hieruit in de komende kabinetsperiode voor de gemeenten een vrije bestedingsruimte resulteert van bijna € 400 miljoen.

Ten opzichte van eerdere ramingen geeft dit een positief beeld van de financiële ruimte. In het oorspronkelijke *Financieel Overzicht Gemeenten 2002* werd de financiële ruimte pro memorie geraamd in verband met de verkiezingen en de kabinetswisseling. In de meicirculaire werd vervolgens geconstateerd dat de kosten- en inkomstenontwikkeling in evenwicht zijn, uitgaande van de technische veronderstellingen uit die circulaire. Op grond van de reële groei van het gemeentefonds wordt nu een significante vrije bestedingsruimte verwacht.

De geactualiseerde vooruitblik zal naar verwachting binnenkort aan de orde komen in een bestuurlijk overleg met de VNG. Voor het voorjaar van 2003 is een volledige actualisatie van het *Financieel Overzicht Gemeenten* voorzien, zowel wat betreft de terugblik als de vooruitblik.

8.3 Maatstaf streekscholen

Deerschikking van de wegingcoëfficiënten van de leerlingenmaatstaf werkt in sterke mate door in de maatstaf extra leerlingen streekscholen. In verband met dit effect zal de definitie van deze maatstaf in de jaren 2002 tot en met 2006 stapsgewijs aangepast worden. Het bedrag per eenheid van de maatstaf streekscholen blijft gehandhaafd op € 80,73.

De verhoging van de middelen voor de onderwijshuisvesting heeft geleid tot een herziening van de bedragen per eenheid op de maatstaven die betrekking hebben op de onderwijshuisvesting en tot een wijziging van de wegingcoëfficiënten van de leerlingenmaatstaf (zie de meicirculaire van 2002, §§ 3.9 en 7.3). Deze wijzigingen worden stapsgewijs ingevoerd in de jaren 2002 tot en met 2006.

Op grond van zijn definitie wordt de maatstaf extra leerlingen streekscholen in sterke mate beïnvloed door de herweging van de leerlingenaantallen. In combinatie met de voorgenomen herziening van het bedrag per eenheid zou dit in de komende jaren leiden tot een stijging van het totale bedrag dat met de maatstaf wordt verdeeld, die ver uit gaat boven de bedoeling van de maatregel. Dit als gevolg van het feit dat de doorwerking van de herweging van de leerlingen op de maatstaf streekscholen aanvankelijk niet is onderkend. Om dit niet beoogde effect te corrigeren, is besloten de definitie van de maatstaf streekscholen te herzien en het bedrag per eenheid te stabiliseren. Deze ingreep is reeds eerder als een rectificatie op de meicirculaire van 2002 bekend gemaakt op het internet. De gemeenten met streekscholen zijn afzonderlijk schriftelijk geïnformeerd (brief van de minister van BZK d.d. 23 juli 2002, kenmerk FO2002/U81170).

Concreet is het volgende besloten:

- De voorgenomen stijging van het bedrag per eenheid wordt ongedaan gemaakt. Het bedrag komt daardoor op het oorspronkelijke niveau van € 80,73. De oploop van de bedragen, die tot en met 2006 zou optreden, komt eveneens te vervallen. Hierdoor wordt de vaste verhouding van 3:1 tussen de bedragen per eenheid op de maatstaven leerlingen en streekscholen hersteld (€ 242,19: € 80,73). Deze verhouding werd destijds geïntroduceerd bij de invoering van de maatstaf streekscholen (zie het rapport *Lokaal verdeeld*).
- De definitie van de maatstaf streekscholen wordt gewijzigd door een verhoging van de drempelafrek. De afrek wordt in 2002 8,4% in plaats van 8%. Vervolgens stijgt ze via 8,5% in 2003, 8,6% in 2004 en 8,7% in 2005 naar 8,8% in 2006 en volgende jaren.

In combinatie hebben deze twee herzieningen tot gevolg dat het totale bedrag dat met de maatstaf wordt verdeeld, stijgt ten opzichte van het oorspronkelijke niveau dat gold vóór mei 2002. De gemeenten met streekscholen krijgen hun deel van de uitbreiding van de middelen voor de onderwijshuisvesting. Wel valt de stijging minder hoog uit dan verwacht mocht worden op grond van de meicirculaire.

8.4 Maatstaf minderheden

Voor de uitkeringsjaren 2002 tot en met 2004 wordt het aantal vluchtelingen, dat deel uitmaakt van de verdeelmaatstaf minderheden, bevroren op de stand van 1 januari 2001. Voor de overige categorieën die deel uitmaken van de maatstaf minderheden blijft de huidige methode van telling gehandhaafd. Met ingang van 2005 zal de definitie van de maatstaf aangepast worden in samenhang met de herijking van de uitgavenclusters Sociale dienst/bijstand, Zorg en VHROSV.

Eerder werd een herziening van de maatstaf minderheden aangekondigd met ingang van 2002 in verband met de invoering van de nieuwe Vreemdelingenwet. Deze herziening had betrekking op de categorie vluchtelingen en was noodzakelijk vanwege de verandering van het stelsel van verblijfstitels en de wijziging in de coderingen van het GBA, die daarmee samenhangt (zie de septembercirculaire van 2001, § 9.2).

Inmiddels zijn eerste tellingen verricht op grond van de nieuwe coderingen. De resultaten wijken aanzienlijk af van de oude tellingen, zowel wat betreft de omvang als de verdeling van het aantal vluchtelingen. Door deze verschillen is twijfel ontstaan aan de juistheid van de genoemde herziening in het licht van de doelstelling van de maatstaf (kostenoriëntatie). Om die reden is besloten de nieuwe telmethode ongedaan te maken en de categorie vluchtelingen binnen de maatstaf minderheden te bevriezen op de aantallen per gemeente volgens de oude telling, stand 2001. Omdat de omvang van de totale vluchtelingenpopulatie momenteel afneemt, zal het gros van de gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van deze maatregel.

De maatregel geldt voor de jaren 2002 tot en met 2004. Zoals elders aangekondigd vindt in deze periode herijking plaats van de uitgavenclusters Sociale dienst/bijstand, Zorg en VHROSV. De maatstaf minderheden heeft voor ongeveer 95% betrekking op deze clusters. Bij de herijking zal de definitie van de maatstaf minderheden in beschouwing genomen worden met als doel een optimale aansluiting op de kostenverschillen te bewerkstelligen. De aanpassing van de maatstaf, die hiervan mogelijk het gevolg is, kan dan ingevoerd worden samen met een eventuele aanpassing van verdeelmaatstaven naar aanleiding van de nieuwe ijkpunten.

8.5 Regelgeving gemeentefonds 2002

In het Staatsblad nr. 435, 22-8-2002 is het besluit tot wijziging van het Besluit financiële verhouding 2001 geplaatst. Dit wijzigingsbesluit werkt terug tot 1 januari 2002. De meeste wijzigingen zijn van technische aard. Inhoudelijk van belang zijn de invoering van enkele nieuwe maatstaven inzake de onderwijshuisvesting (zie de meicirculaire van 2001, §§ 3.9 en 7.3) en enige wijzigingen van de maatstaf minderheden (zie de septembercirculaire van 2001, § 9.2). Inmiddels is gebleken dat deze laatste wijzigingen verdere maatregelen noodzakelijk maken (zie voor dit vervolg § 8.3 en § 8.4 van deze circulaire).

9. Overige mededelingen

9.1 Loon- en prijsontwikkeling

Wij geven zoals gebruikelijk een indicatie voor de loon- en prijsontwikkeling die van invloed is op de overheidsuitgaven. De gegevens zijn afkomstig van het Centraal Planbureau (CPB). Het betreft macro-indicatoren, die een beeld geven van de algemene trendmatige ontwikkeling. Zij zijn met de nodige terughoudendheid te gebruiken op individueel gemeentelijk niveau.

Met betrekking tot de loon- en prijsontwikkeling in de overheidssector onderscheidt het CPB twee indicatoren: de prijsmutatie van de netto materiële overheidsconsumptie (bestedingen aan goederen en diensten) en de prijsmutatie van de lonen en salarissen (contractlonen en sociale lasten, exclusief incidentele ontwikkelingen). Het gezamenlijk effect hiervan is terug te vinden in de prijsmutatie van de totale overheidsconsumptie.

Voor het gemeentefonds is een andere indicator van belang, namelijk het percentage waarmee het uitgavenkader van de Rijksbegroting wordt aangepast aan de prijsontwikkeling. Dit is het percentage dat via de normering doorwerkt naar de algemene uitkering. Tot nog toe hanteerde het Rijk voor dit doel de prijsmutatie van het Bruto Binnenlands Product (pBBP), met ingang van 2003 is dit gewijzigd in de prijsmutatie van de Nationale Bestedingen (pNB). Dit inflatiecijfer komt op de lange termijn op hetzelfde uit, maar vertoont minder fluctuatie (zie Kamerstukken II 2001/02, 28295, nr. 8).

De algemene uitkering wordt gebruikelijk in lopende prijzen weergegeven. Ook de uitkeringsfactor luidt dus in lopende prijzen. Voor een vertaling van de meerjarige uitkeringsfactor in constante prijzen wordt verwezen naar § 6.9 van deze circulaire. Bij die vertaling is uitgegaan van de raming voor de komende jaren van de pNB, zoals die is verwerkt in de Miljoenennota 2003.

Tabel 9.1 geeft de genoemde inflatie-indicatoren voor de jaren 2001 tot en met 2003. De cijfers zijn ontleend aan de ramingen van het CPB voor de *Macro Economische Verkenning 2003 (MEV 2003)*, zoals die bekend waren op het moment van afsluiting van deze circulaire. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de internetrubriek CPB-informatief (www.cpb.nl/prognoses). Het CPB geeft daar regelmatig geactualiseerde ramingen, onder andere van de prijsmutatie van de overheidsconsumptie, gesplitst in netto materiële consumptie en lonen/salarissen.

Tabel 9.1 Prijsmutaties per jaar 2001-2003

	2001	2002	2003
<i>Overheidsconsumptie</i>			
- netto materiële consumptie	6,3%	3,7%	2,6%
- lonen en salarissen (exclusief incidenteel)	5,0%	5,2%	4,0%
- totale overheidsconsumptie (excl. uitkeringen in natura)	5,4%	4,7%	3,5%
<i>Algemene prijsontwikkeling</i>			
- prijsmutatie BBP	5,3%	3,9%	3,3%
- prijsmutatie NB	4,9%	3,7%	2,9%

9.2 Herverdeling wegenbeheer

Het groeipercentage voor de bijdragen van gemeenten aan het beheer van gemeentelijke wegen door waterschappen bedraagt voor de jaren 2002 en 2003 respectievelijk 5,0% en 3,7%.

Sinds 1993 dient een aantal gemeenten op grond van de artikelen 22 en 24 van de Wet herverdeling wegenbeheer (WHW) een uitkering te verstrekken aan een waterschap voor het beheer van wegen. De hoogte van de uitkering is vastgelegd in het Besluit bijdrage vergoeding wegzorg (Stb. 1994, 427). Jaarlijks wordt zij bijgesteld op basis van gegevens van het Centraal Planbureau.

De berekening is voor 2002 definitief en voor 2003 voorlopig. Ze volgt de formule $(a+b)*c$, waarin a staat voor het bedrag van de uitkering in het voorafgaande jaar, b voor een bedrag ter grootte van 3,125% van de uitkering in 1993 (de vaste verhoging volgens artikel 21, lid 4) en c voor de uitkomst van de berekening $(100 + \dots)/100$ (de groeifactor). Deze laatste factor wordt op grond van artikel 22, lid 5 bepaald door de nominale component, een percentage dat volgens een vaste methode wordt afgeleid van de prijsstijging van de overheidsconsumptie.

Voor het jaar 2002 wordt het groeipercentage definitief vastgesteld op 5,0%. Dit is het saldo van de raming voor 2002 (naar huidig inzicht 4,9%) en de nacalculatie over 2001 (0,1%). Voor het jaar 2003 wordt het groeipercentage voorlopig vastgesteld op 3,7%. Dit komt overeen met de huidige raming van de prijsstijging van de overheidsconsumptie in het jaar 2002.

9.3 Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido)

Fondsen voor gemene rekening

In verband met de beperkingen die de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt aan de mogelijkheden om gelden uit te zetten is ons door enkele instellingen de vraag voorgelegd of er bezwaar is tegen deelname door provincies en gemeenten in zogenoemde fondsen voor gemene rekening. Dit zijn beleggingsfondsen zonder rechtspersoonlijkheid waarin deelnemers gelden onderbrengen voor belegging ter gezamenlijke rekening en risico. In principe bestaat er geen bezwaar tegen deelneming in een beleggingsfonds voor gemene rekening, indien voldaan wordt aan een aantal voorwaarden.

Voorwaarden

In het algemeen geldt dat de vorm van een dergelijk fonds wettelijk is ingekaderd. Een beleggingsfonds dient te voldoen aan de verplichtingen die zijn gesteld in de Wet toezicht beleggingsinstellingen. Hierop wordt toezicht uitgeoefend door de Nederlandse Bank. Dit betekent onder meer dat het fonds wordt beheerd door een beheerder, dat de activa worden ondergebracht bij een van de beheerder onafhankelijk bewaarder, en dat de activa dienen te worden afgescheiden van diens vermogen alsmede van het vermogen van elke andere natuurlijke of rechtspersoon (Wet toezicht beleggingsinstellingen artikel 5).

Meer in het bijzonder gelden de volgende voorwaarden:

- Het fonds is een beleggingsfonds als bedoeld in artikel 1 onder b van de Wet toezicht beleggingsinstellingen, dat een vergunning heeft in de zin van artikel 5 van deze wet. Dat wil zeggen, het is een fonds zonder eigen rechtspersoonlijkheid, waarin de deelnemers gelden onderbrengen ter collectieve belegging. De participanten doen derhalve geen zaken met een rechtspersoon waarin ze aandelen houden, maar met elkaar. De participaties in het fonds behoren tot het vermogen van de participanten.

- De uitzettingen van het fonds alsmede de tegenpartijen waar het fonds gelden uitzet dienen volledig te voldoen aan de eisen, gesteld in de Wet Fido en de lagere regelgeving die op de Wet Fido berust (in het bijzonder de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden). Het beleggingsbeleid dient te worden vastgelegd in beleggingsregels, die deel uitmaken van het prospectus van het beleggingsfonds.
Het gaat derhalve om producten waarin gemeenten ook individueel zouden mogen beleggen. Uiteraard geldt altijd dat het daarbij moet gaan om *overtollige* middelen. Het is zeker niet toegestaan vreemd kapitaal aan te trekken om dat in zo'n fonds te beleggen.
- De participaties zijn niet vrij verhandelbaar: de participanten kunnen ze uitsluitend verkopen aan het fonds. Uitgifte van participaties aan nieuwe deelnemers kan alleen met instemming van alle andere participanten.

Betrokkenheid BZK

In dit verband merken wij nog het volgende op. Enkele instellingen hebben hun prospectus aan ons voorgelegd, met de vraag of tegen het desbetreffend fonds uit hoofde van de Wet Fido bezwaar bestaat. In dat licht zijn de prospectussen bekeken en is ambtelijk meegedeeld dat er, voor zover op grond van het prospectus valt te beoordelen, geen strijd met de Wet Fido bestaat. Wij wijzen er op dat deze mededeling niet méér inhoudt dan dat.

Over de kwaliteit van het fonds en het beheer van het fonds, kan het ministerie niet oordelen. Ook is het niet zo dat instellingen verplicht zijn hun prospectus voor te leggen aan het ministerie. Een fonds voor gemene rekening dat aan de hierboven aangegeven voorwaarden voldoet is toegestaan. Het is de verantwoordelijkheid van de aanbieder om zijn toezegging waar te maken, en van de deelnemers om zich er van te vergewissen dat de beleggingen (blijvend) conform de Wet Fido geschieden.

9.4 Begroting en verantwoording

Vanaf het begrotingsjaar 2004 zullen nieuwe regels gelden voor de begroting en de jaarstukken van provincies en gemeenten. In de maartcirculaire van 2002 is vermeld dat er in het voorjaar van 2002 een circulaire verschijnt met een overzicht van de (concept)regelingen voor de financiële functie. Op 25 maart 2002 is de circulaire Regelgeving financiële functie naar alle provincies en gemeenten verstuurd (kenmerk FO2002/U64067). Ter vermijding van misverstanden merken wij op dat in de circulaire van 25 maart abusievelijk op een aantal plaatsen is opgenomen dat de circulaire van 2001 is. Hier wordt kort een overzicht van recente ontwikkelingen gegeven.

Voortgang nieuw besluit begroting en verantwoording (voorheen comptabiliteitsvoorschriften)

In de maartcirculaire van 2002 is aangegeven dat het concept Besluit comptabiliteitsvoorschriften 2004 aan de VNG, het IPO en de Rfv is gezonden met het verzoek om advies uit te brengen. Inmiddels zijn de adviezen van deze organisaties, evenals enkele andere reacties, ontvangen en verwerkt. Het bijgestelde concept-besluit is naar de Raad van State gezonden. Zodra het advies van de Raad van State is ontvangen wordt een definitief besluit gemaakt. Dit besluit wordt dan zo spoedig mogelijk (vermoedelijk eind 2002), via een circulaire, naar alle provincies en gemeenten gestuurd.

Ministeriële regeling informatie voor derden

In de circulaire regelgeving financiële functie is ook een concept ministeriële regeling opgenomen waarin is opgenomen welke informatie ten aanzien van functies en categorieën provincies en

gemeenten vanaf begrotingsjaar 2004 moeten aanleveren. De definitieve regeling zal worden opgesteld nadat het Besluit begroting en verantwoording definitief is. Ook van de regeling informatie voor derden zal een circulaire worden gemaakt, welke eveneens zo spoedig mogelijk (vermoedelijk begin 2003) naar alle provincies en gemeenten zal worden gestuurd.

Congressen en regiobijeenkomsten

Het Ministerie van BZK, de FAMO, de VGS, de VNG en het IPO organiseren een nieuwe cyclus van vier congressen en een aantal regiobijeenkomsten over de financiële functie in een dual stelsel. Het gaat om volgende bijeenkomsten:

- Op 18 december 2002 over het nieuwe Besluit begroting en verantwoording.
- Op 22 januari 2003 over de lokale rekenkamer. De Handreiking lokale rekenkamer wordt dan verspreid.
- Op 19 februari 2003 over de nieuwe versie van de scan Respons. Op dit congres wordt een nieuwe, dualere, versie van de scan gepresenteerd. Ook wordt ingegaan op de ervaringen met de scan door de pilotgemeenten.
- Op 19 maart 2003 ten slotte een congres waar het boekje *First practices duale begroting* wordt uitgereikt. Dit congres zal ingaan op de ervaringen van de eerste gemeenten die een duale begroting hebben gemaakt. Ook zullen de duale jaarstukken aan de orde komen.

Naast deze vier landelijke congressen zullen er in maart en april 2003 regiobijeenkomsten worden gehouden, speciaal gericht op raads- en statenleden. Deze bijeenkomsten zijn kleinschaliger van omvang zijn en zullen 's avonds worden gehouden. Tenslotte organiseert de VNG, vermoedelijk begin 2003, regiobijeenkomsten over de handreiking waarin wordt ingegaan op de financiële verordening en de controle verordening.

Meer informatie over de congressen en regiobijeenkomsten kunt u te zijner tijd vinden op www.minbzk.nl. Ook zullen er uitnodigingen worden verstuurd. De diverse circulaire's en andere publicaties zullen ook te downloaden zijn vanaf de website.

B I J L A G E N

**Septembercirculaire gemeentefonds
van 2002**

Bijlage 1

Leeswijzer

Leeswijzer

Algemeen

Alle toelichtingen op de mutaties in de Opbouwtabellen zijn zoveel mogelijk geplaatst bij het eerste uitkeringsjaar waarvoor deze relevant zijn. De verdeeltabellen die relevant zijn voor de uitkeringsjaren 2002 en 2003 zijn opgenomen in bijlage 2. De informatie is gebaseerd op inzichten op 9 september 2002.

Waar wij spreken van mutaties in de hoogte en de verdeling van de uitkeringen is veelal in juridische zin sprake van een voornemen. Bij voornemens met budgettaire gevolgen past het algemene voorbehoud van instemming van de Staten-Generaal met de formeel wettelijke uitvoering van de voornemens. De ramingen van toekomstige uitkeringsjaren zijn uiteraard met relatief veel meer onzekerheden omgeven.

Het uitgangspunt voor de mededelingen is verder dat zij zowel voor het uitkeringsjaar 2002 als voor het uitkeringsjaar 2003 vooral mutaties toelichten sinds de meicirculaire van 2002. Voor oudere mededelingen verwijzen wij naar die circulaire.

Nadere informatie over de verdeling van de mutaties

Overeenkomstig het informatiebeleid dat eerder werd uiteengezet (zie de meicirculaire van 1998, § 8.2), bevat deze circulaire in beginsel geen detailinformatie over de verdeling van afzonderlijke mutaties. Bij de verdeeltabellen worden de mutaties samengevat per uitgavencluster. Dit is in overeenstemming met de algemene systematiek van het periodiek onderhoud van het verdeelstelsel. Voor technische informatie over de aanpassing van de clusters op grond van de afzonderlijke maatregelen verwijzen wij naar de desbetreffende rubriek op het Internet.

Internet

De circulaire zal op Internet worden geplaatst op de volgende adressen: <http://www.minbzk.nl/> en <http://www.minfin.gemnet.nl/>. Daarnaast kan ze geraadpleegd worden via Gemnet op adres <http://web.minfin.gemnet.nl/>. Op deze websites staan ook de oudere circulaire.

Op website www.minbzk.nl is de gemeentefonds-homepage te vinden via de opties *openbaar bestuur* en *gemeentefonds* (in de balk aan de rechterzijde). Op de homepage vindt men de circulaire en de informatie-rubrieken. Oudere publicaties over de financiële verhoudingen zijn te vinden in de archieven van deze website.

Op website www.minfin.nl is meer informatie over de financiën van de decentrale overheden te vinden via de hoofdpagina *Terzake* en de pagina *Gemeente en provincie*. De laatste pagina geeft eveneens toegang tot het *Vademecum gemeente- en provinciefonds*, dat een schat aan kwantitatieve informatie bevat over de financiële verhouding.

Vragen en antwoorden

Naast de circulaire vindt men op het Internet en het Gemnet een vraag-en-antwoordrubriek en een informatierubriek. In de vraag en antwoordrubriek worden veel gestelde vragen behandeld. De informatierubriek geeft technische informatie, zoals bijvoorbeeld de opbouw van de clusterwijzigingen vanuit de afzonderlijke mutaties.

Vragen met betrekking tot de circulaire kunt u per e-mail inzenden op het volgende adres: Dienstpostbus.BFO@minbzk.nl. Het verzoek is om bij elke vraag het nummer van de desbetreffende paragraaf te vermelden. Alvorens telefonisch of per email vragen te stellen over de circulaire, verzoeken wij u eerst de vraag- en antwoordrubriek te raadplegen; het antwoord op uw vraag kan er al op staan.

Bijlage 2

Verdeeltabellen 2002 en 2003

Tabel 1: Verdeeltabel 2002 (stand september 2002; in €)

maatstaven en uitkeringsfactor	bedragen per eenheid 2002 (stand mei 2002)	wijzigingen sinds mei 2002	bedragen per eenheid 2002 volgens deze circulaire
- OZB	-5,08		-5,08
- inwoners	148,52		148,52
- inwoners *bodemfactor buiten beb. kom	0,80		0,80
- jongeren	179,40	0,00	179,40
- ouderen	47,59		47,59
- huishoudens met een laag inkomen	367,47		367,47
- bijstandsontvangers	489,92		489,92
- uitvoeringskosten bijstandsontvangers	1.156,58		1.156,58
- schaafactor uitvoeringskosten bijstand	224.925,94		224.925,94
- uitkeringsontvangers	169,83		169,83
- minderheden	291,47		291,47
- lokaal klantenpotentieel	64,19		64,19
- regionaal klantenpotentieel	26,48		26,48
- leerlingen (V)SO en VO	242,19		242,19
- land	34,19		34,19
- land *bodem totaal	1,05		1,05
- land *bodemfactor totale gemeente	20,09		20,09
- binnenwater	28,40		28,40
- buitenwater	26,84		26,84
- opp. bebouwing totaal	670,56		670,56
- opp. bebouwing in kom *bodemfactor kom	3.885,03		3.885,03
- opp. bebouwing buiten kom *bodemf. btn kom	1.828,25		1.828,25
- woonruimten	224,46		224,46
- woonruimten *bodemfactor kom	37,36		37,36
- woonruimten *bodem totaal	38,32		38,32
- opp. historische kernen, groep 1	7.458,13		7.458,13
- opp. historische kernen, groep 2	12.028,75		12.028,75
- opp. historische kernen, groep 3	20.615,98		20.615,98
- lengte historisch water	18,28		18,28
- hist. aantal woningen in bewoonde oorden	36,11		36,11
- hist. aantal woningen in hist. kernen	87,74		87,74
- stadsvernieuwing	122.853.664,60		122.853.664,60
- omgevingsadressendichtheid	55,76		55,76
- omgevingsadressendichtheid *bodem totaal	-1,20		-1,20
- oeverlengte * bodemfactor totale gemeente	9,08		9,08
- oeverlengte *dichtheid *bodemfactor tot. gem.	4,54		4,54
- kernen	6.823,49		6.823,49
- kernen *bodemfactor buiten bebouwde kom	15.997,17		15.997,17
- bedrijfsvestigingen	116,26		116,26
- vast bedrag voor iedere gemeente	203.524,71		203.524,71
- vast bedrag voor Amsterdam	149.693.958,91		149.693.958,91
- vast bedrag voor Rotterdam	108.242.380,64		108.242.380,64
- vast bedrag voor Den Haag	77.201.287,00		77.201.287,00
- vast bedrag voor Utrecht	43.049.379,19		43.049.379,19
- vast bedrag voor de Waddengemeenten	149.950,63		149.950,63
- wadden, t/m 2500 inwoners	191,19	-2,75	188,44
- wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	160,54	-13,79	146,75
- wadden, vanaf 7501 inwoners	21,00	11,49	32,49
- extra leerlingen streekscholen	84,93	-4,20	80,73
- extra groei jongeren	101,17		101,17
- extra groei leerlingen VO	140,77		140,77
- herindeling (basisbedrag)	264.177,46		264.177,46
- herindeling (per inwoner)	13,32		13,32
- verf. omvangrijke opgave woningbouw	571,39		571,39
- verf. gem. herindeling, startbijdrage	5.713,86		5.713,86
- uitkeringsfactor	1,255	0,004	1,259

Tabel 2: Wijzigingen bedragen per eenheid verdeelmaatstaven per cluster (in €) alsmede wijzigingen uitkeringsfactor voor 2002 ¹

maatstaven en uitkeringsfactor	wijzigingen september 2002	cluster zorg	cluster overig	ontwikkeling uitkeringsbasis
- jongeren	0,00	0,00		
- wadden, t/m 2500 inwoners	-2,75		-2,75	
- wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	-13,79		-13,79	
- wadden, vanaf 7501 inwoners	11,49		11,49	
- extra leerlingen streekscholen	-4,20	-4,20		
- uitkeringsfactor	0,004			0,004

¹ Voor wijzigingen per maatregel, zie www.minbzk.nl/gemeentefonds/informatierubriek.

Tabel 3: Verdeeltabel 2003 (stand september 2002; in €)

maatstaven en uitkeringsfactor	bedragen per eenheid 2003 (stand mei 2002)	wijzigingen volgens deze circulaire	bedragen per eenheid 2003 volgens deze circulaire
- OZB	-4,99		-4,99
- inwoners	149,26	-0,12	149,14
- inwoners *bodemfactor buiten beb. kom	0,80		0,80
- jongeren	181,46	1,71	183,17
- ouderen	47,59		47,59
- hh. met laag inkomen	371,01	0,43	371,44
- bijstandsontvangers	489,92		489,92
- uitvoeringsk. bijstand	1.113,99		1.113,99
- schaafactor uitv. bijstand	224.925,94		224.925,94
- uitkeringsontvangers	169,83		169,83
- minderheden	293,59	2,03	295,62
- lok. klantenpotentieel	64,26		64,26
- reg. klantenpotentieel	26,28		26,28
- leerlingen (V)SO en VO	242,19		242,19
- land	34,57		34,57
- land *btot	1,05		1,05
- land *bf tot	21,14		21,14
- binnenwater	29,83		29,83
- buitenwater	26,84		26,84
- opp. bebouwing totaal	645,50		645,50
- opp. bebouwing ik *bfb	3.885,03		3.885,03
- opp. bebouwing nk *bf nk	1.828,25		1.828,25
- woonruimten	228,33		228,33
- woonruimten *bfb	37,36		37,36
- woonruimten *btot	38,32		38,32
- opp. hist.kernen, grp 1	7.458,13		7.458,13
- opp. hist.kernen, grp 2	12.028,75		12.028,75
- opp. hist.kernen, grp 3	20.615,98		20.615,98
- lengte historisch water	18,28		18,28
- hist. woningen bew.oorden	36,11		36,11
- hist. woningen hist. kernen	87,74		87,74
- stadsvernieuwing	0,00		0,00
- ISV (a)	23.472.890,33		23.472.890,33
- ISV (b)	13.335.875,96		13.335.875,96
- omgevingsadressendichtheid	56,76		56,76
- omgevingsadressendichtheid *bodem totaal	-1,20		-1,20
- oeverlengte * bodemfactor totale gemeente	9,08		9,08
- oeverlengte *dichtheid *bodemfactor tot. gem.	4,54		4,54
- kernen	6.823,49		6.823,49
- kernen *bodemfactor buiten bebouwde kom	15.997,17		15.997,17
- bedrijfsvestigingen	116,26		116,26
- vast bedrag voor iedere gemeente	215.017,49	-623,07	214.394,42
- vast bedrag voor Amsterdam	162.350.569,79		162.350.569,79
- vast bedrag voor Rotterdam	115.492.029,05		115.492.029,05
- vast bedrag voor Den Haag	84.711.775,57		84.711.775,57
- vast bedrag voor Utrecht	45.285.806,20		45.285.806,20
- vast bedrag voor de Waddengemeenten	149.950,63		149.950,63
- wadden, t/m 2500 inwoners	191,19	-2,75	188,44
- wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	160,54	-13,79	146,75
- wadden, vanaf 7501 inwoners	21,00	11,49	32,49
- extra leerlingen streekscholen	85,91	-5,18	80,73
- extra groei jongeren	102,33		102,33
- extra groei leerlingen VO	142,39		142,39
- herindeling (basisbedrag)	264.177,46		264.177,46
- herindeling (per inwoner)	13,32		13,32
- verf. omvangrijke opgave woningbouw	571,39		571,39
- uitkeringsfactor	1,279	0,033	1,312

Tabel 4: Wijzigingen bedragen per eenheid verdeelmaatstaven per cluster (in €) alsmede wijzigingen uitkeringsfactor voor 2003 ¹

maatstaven en uitkeringsfactor	wijzigingen september 2002	algemene mutaties	cluster zorg	cluster wegen en water	cluster bestuursorganen	cluster overig	ontwikkeling uitk. basis
- inwoners	-0,12			-0,12			
- jongeren	1,71		1,71				
- hh. met laag inkomen	0,43		0,43				
- minderheden	2,03		2,03				
- vast bedrag	-623,07				-623,07		
- wadden, t/m 2500 inw.	-2,75					-2,75	
- wadden, van 2501-7500 inw.	-13,79					-13,79	
- wadden, vanaf 7501 inw.	11,49					11,49	
- extra leerlingen streekscholen	-5,18		-5,18				
- uitkeringsfactor	0,033	0,027					0,006

¹ Voor wijzigingen per maatregel, zie www.minbzk.nl/gemeentefonds/informatierubriek.

Bijlage 3

**Overzicht van verdeelmaatstaven en bijbehorende bedragen per
eenheid voor 2003, gegroepeerd naar cluster**

Overzicht van verdeelmaatstaven en bijbehorende bedragen per eenheid voor het jaar 2003, gegroepeerd naar clusters (in €, stand september 2002)

	euro per eenheid in basis	verdeelmaatstaf
cluster eigen inkomsten	-4,99 -23,04	OZB (per € 2268 waarde) woonruimten
cluster sociale dienst/bijstand	114,53 304,95 1.113,99 224.925,94 51,82 39,13	huishoudens met een laag inkomen bijstandsontvangers uitvoeringskosten bijstandsontvangers schaalfactor uitvoeringskosten uitkeringsontvangers minderheden
cluster zorg	39,51 183,17 47,59 210,00 184,97 118,01 221,21 14,55 17,49 242,19 5,59 5,59 21,07 14,40 -173.104,39 -172.803,07 -124.703,25 -58.016,88 80,73 102,33 142,39	inwoners jongeren ouderen huishoudens met een laag inkomen bijstandsontvangers uitkeringsontvangers minderheden lokaal klantenpotentieel regionaal klantenpotentieel leerlingen (V)SO en VO land binnenwater woonruimten omgevingsadressendichtheid vast bedrag Amsterdam vast bedrag Rotterdam vast bedrag Den Haag vast bedrag Utrecht extra leerlingen streekscholen extra groei jongeren extra groei leerlingen VO
cluster kunst en ontspanning	22,61 36,09 8,94 0,82	inwoners lokaal klantenpotentieel regionaal klantenpotentieel woonruimten
cluster groen	27,03 65,57	inwoners woonruimten
cluster VHROSV	46,91 20,59 3,30 3,30 39,03 23.472.890,33 13.335.875,96 10,66 20.066,38 31.106.610,88 22.209.398,41 18.569.388,57 8.709.077,01	huishoudens met een laag inkomen minderheden land binnenwater woonruimten ISV (a) ISV (b) omgevingsadressendichtheid vast bedrag voor iedere gemeente vast bedrag Amsterdam vast bedrag Rotterdam vast bedrag Den Haag vast bedrag Utrecht
cluster oudheid	4.686,09 33,55 87,74	opp. historische kernen (alle groepen) historisch aantal woningen in bewoonde oorden historisch aantal woningen in historische kernen
cluster riolering	1,05 -4,63 38,32 -1,20	land * bodem totaal woonruimten woonruimten * bodem totaal omgevingsadressendichtheid * bodem totaal
cluster wegen en water	19,69 0,80 6,40 16,90 21,14 19,28	inwoners inwoners * bodemfactor buiten bebouwde kom lokaal klantenpotentieel land land * bodemfactor totale gemeente binnenwater
<i>(voortzetting op de volgende bladzijde)</i>		

	euro per eenheid in basis	verdeelmaatstaf
cluster wegen en water (voortzetting)	17,03 3.885,03 1.828,25 12,77 37,36 4.570,62 13.157,85 18,28 21,08 9,08 4,54 15.997,17 18,62 -5.484,74	buitenwater opp. bebouwing in kom * bodemfactor kom opp. bebouwing buiten kom * bodemfactor buiten kom woonruimten woonruimten * bodemfactor kom opp. historische kernen, groep 2 opp. historische kernen, groep 3 lengte historisch water omgevingsadressendichtheid oeverlengte * bodemfactor totale gemeente oeverlengte * dichtheid * bodemfactor totale gemeente kernen * bodemfactor buiten kom bedrijfsvestigingen vast bedrag voor iedere gemeente
cluster openbare orde en veiligheid	-2,88 1,28 5,12 2,50 2,50 9,81 255,88 29,58 2.772,04 2,56 13,40 6.823,49 9,16 9.113,82	inwoners klantenpotentieel lokaal klantenpotentieel regionaal land binnenwater buitenwater opp. bebouwing totaal woonruimten opp. historische kernen (alle groepen) hist. aantal woningen in bewoonde oorden omgevingsadressendichtheid kernen bedrijfsvestigingen vast bedrag voor iedere gemeente
cluster fysiek milieu	4,87 -0,81 6,28 -0,84 389,62 18,61 1,93 88,48 7.383,44	inwoners klantenpotentieel regionaal land binnenwater opp. bebouwing totaal woonruimten omgevingsadressendichtheid bedrijfsvestigingen vast bedrag voor iedere gemeente
cluster bevolkingszaken	9,38 14,69 13.347,21 842.498,75	inwoners minderheden vast bedrag voor iedere gemeente vast bedrag Den Haag
cluster bestuursorganen	10,23 5,94 -4,46 16,40 -4,71 111.838,22 ¹	inwoners klantenpotentieel lokaal klantenpotentieel regionaal woonruimten omgevingsadressendichtheid vast bedrag voor iedere gemeente
cluster overig/ algemene ondersteuning	18,70 52,15 58.130,09 131.417.063,30 93.455.433,71 65.424.591,50 36.634.746,07 149.950,63 188,44 146,75 32,49 264.177,45 13,32 571,39	inwoners woonruimten vast bedrag voor iedere gemeente vast bedrag Amsterdam vast bedrag Rotterdam vast bedrag Den Haag vast bedrag Utrecht vast bedrag Waddengemeenten wadden t/m 2500 inwoners wadden 2500-7500 inwoners wadden >7500 inwoners herindeling (basisbedrag) herindeling (per inwoner) verfijning omvangrijke opgave woningbouw

¹ Inclusief een korting van € 623,07 voor het professionaliseringsfonds burgemeesters.

Bijlage 4

Volumina maatstaven 2002-2007

Volumina maatstaven 2002-2007

Tabel 1 bevat de volumina van de voornaamste dynamische maatstaven van het gemeentefonds. Deze vormen de grondslag voor de ramingen van de uitkeringsbasis en de uitkeringsfactoren van de jaren 2002 tot en met 2007.

Tabel 1 Volumina maatstaven 2002-2007 (ramingen september 2002)

Maatstaven	2002	2003	2004
- OZB ¹	406.025.230	409.898.559	413.782.373
- inwoners	16.105.285	16.216.372	16.324.969
- jongeren	3.940.636	3.971.742	4.004.138
- ouderen	2.198.714	2.226.043	2.258.574
- huishoudens met een laag inkomen	2.092.560	2.106.819	2.121.077
- bijstandsontvangers	370.348	368.500	392.000
- uitkeringsontvangers	1.486.040	1.507.792	1.541.542
- minderheden	1.200.088	1.250.372	1.300.012
- leerlingen (V)SO en VO (gewogen)	1.001.938	1.026.634	1.053.085
- oppervlakte bebouwing totaal	89.461	90.071	90.680
- woonruimten	7.258.419	7.307.878	7.357.337
- omgevingsadressendichtheid	13.356.059	13.478.361	13.601.395
- bedrijfsvestigingen	778.615	783.390	789.010

Maatstaven	2005	2006	2007
- OZB ^{1 2}	418.132.283	422.495.160	426.870.948
- inwoners	16.429.158	16.527.619	16.620.571
- jongeren	4.029.039	4.047.888	4.058.853
- ouderen	2.292.968	2.330.873	2.362.694
- huishoudens met een laag inkomen	2.137.005	2.152.932	2.168.859
- bijstandsontvangers	391.500	385.500	385.000
- uitkeringsontvangers	1.517.592	1.474.392	1.461.692
- minderheden	1.349.152	1.397.587	1.445.245
- leerlingen (V)SO en VO (gewogen)	1.068.028	1.090.301	1.093.255
- oppervlakte bebouwing totaal	91.361	92.042	92.723
- woonruimten	7.412.583	7.467.829	7.523.075
- omgevingsadressendichtheid	13.743.542	13.881.011	14.020.035
- bedrijfsvestigingen	793.714	797.537	802.339

¹ Op basis van € 2268 waarde per eenheid OZB.

² Nog inclusief de WOZ-waarde van woningen (circa 75% van het totaal). Bij de berekening van de uitkeringsfactoren 2005 t/m 2007 is voorlopig nog van deze waarden uitgegaan (zie §§ 6.3 en 6.9 van deze circulaire).

Doorgaans zijn de volumemutaties van jaar tot jaar gebaseerd op de groei van de aantallen inwoners en woonruimten. Tabel 2 geeft een overzicht van de geraamde percentuele groei van inwoners en woonruimten in de jaren 2003 tot en met 2007.

Tabel 2 Raming groeipercents: inwoners en woonruimten 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
- inwoners	0,69%	0,67%	0,64%	0,60%	0,56%
- woonruimten	0,68%	0,68%	0,75%	0,75%	0,74%

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Samenvatting	3
1.1 Bestuurlijke aspecten	3
1.2 Financiële ontwikkelingen	3
1.3 Financieel Overzicht Gemeenten 2002	4
2. Uitkeringsjaar 2000	5
2.1 Ontwikkeling uitkeringsbasis en definitieve vaststelling uitkeringsfactor	5
2.2 Voorschotbetalingen	5
2.3 Beschikkingen algemene uitkering	5
3. Uitkeringsjaar 2001	6
3.1 Ontwikkeling uitkeringsbasis, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid	6
3.2 Suppletie-uitkering 2001-2004	6
3.3 Voorschotbetalingen 2001	7
4. Uitkeringsjaar 2002	8
4.1 Opbouw uitkeringen 2002	8
Algemene uitkering	9
4.2 Ontwikkeling uitkeringsbasis 2002	9
4.3 Accressen	9
4.4 Inkomensvoorziening Kunstenaars (WIK)	11
4.5 Asielzoekers / GBA	12
4.6 Verlaging leerplichtige leeftijd	12
4.7 Vaccinatiecampagne tegen meningokokken C	13
4.8 Bescherming archeologisch erfgoed	13
4.9 WTOS / compensatie Waddengemeenten	14
4.10 Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid	14
Voorschotbetalingen	15
4.11 Voorschotbetalingen 2002	15
5. Uitkeringsjaar 2003	16
5.1 Opbouw uitkeringen 2003	16
Algemene uitkering	17
5.2 Ontwikkeling uitkeringsbasis 2003	17
5.3 Accres 2003	17
5.4 BTW-compensatiefonds	18
5.5 Electronische dienstverlening gemeenten (E-gem)	19
5.6 Jeugdgezondheidszorg	19
5.7 Professionaliseringsfonds burgemeesters	20
5.8 Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid	20
Overige uitkeringen	21
5.9 Integratie-uitkering Verdi	21
Voorschotbetalingen	21
5.10 Voorschotbetalingen 2003	21
6. Meerjarenperspectief	22
6.1 Opbouw uitkeringen 2004-2007	22
Algemene uitkering	23
6.2 Accressen	23
6.3 Afschaffing OZB op woningen	23

6.4	Afschaffing € 45,38-maatregel (f 100-maatregel)	23
6.5	Afschaffing categoriaal inkomensbeleid	24
6.6	Kinderopvang	24
6.7	Leerlingenvervoer	25
6.8	C2000	25
6.9	Meerjarige ontwikkeling uitkeringsfactor	26
7.	Artikel 12 beleid	28
8.	Ontwikkelingen gemeentefonds; omvang en verdeling	29
8.1	Wijziging normeringsystematiek	29
8.2	Financieel overzicht gemeenten 2002	29
8.3	Maatstaf streekscholen	30
8.4	Maatstaf minderheden	31
8.5	Regelgeving gemeentefonds 2002	32
9.	Overige mededelingen	33
9.1	Loon- en prijsontwikkeling	33
9.2	Herverdeling wegenbeheer	34
9.3	Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido)	34
9.4	Begroting en verantwoording	35
B I J L A G E N		38
Bijlage 1		39
Leeswijzer		39
Bijlage 2		41
Verdeeltabellen 2002 en 2003		41
Bijlage 3		46
Bijlage 4		49
Volumina maatstaven 2002-2007		49
BIJLAGEN		52

BIJLAGEN

bijlage 1: leeswijzer

bijlage 2: verdeeltabellen 2002 en 2003

**bijlage 3 : overzicht verdeelmaatstaven en bijbehorende bedragen per
eenheid voor 2003, gegroepeerd naar cluster**

bijlage 4: volumina maatstaven 2001-2006